

Historische Kring Diemen

Jaargang 30 – Nummer 2-2020

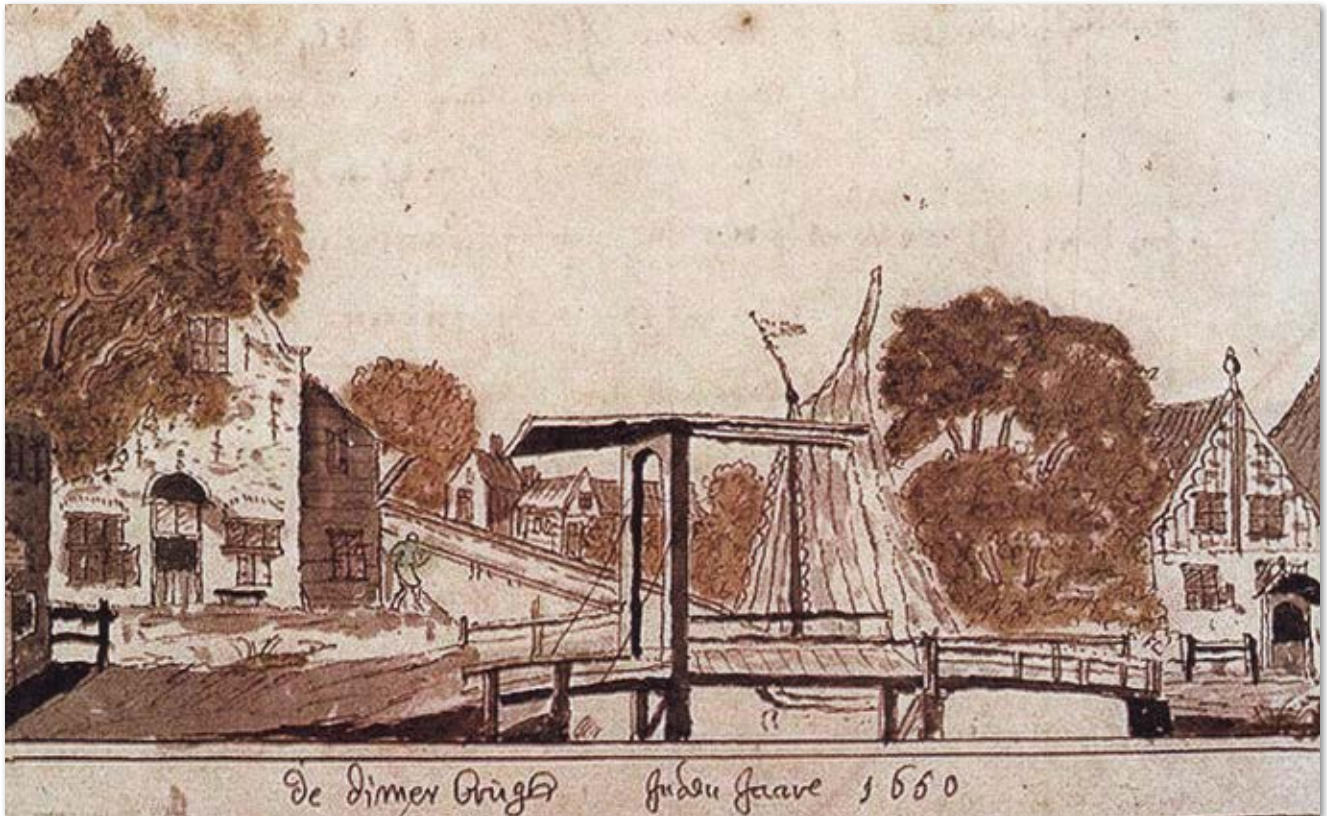

WIE WAS FLETCHER GREEN?

WEER VEEL OUD NIEUWS OVER DIEMEN

IN DIT NUMMER:

EEN GEZICHT BIJ EEN HELD,
BIJNA EEN CASINO IN DIEMEN,
DE VAN TIENENWEG GEEN
GOUDEN RAND, DE DIEMER-
BRUG, TIW-SURVIVORS IN
DIEMEN, DIEMER HARMONIE
STEELT HARTEN IN EUROPA,
WAT HIELD DIEMEN BEZIG
IN 1950, SIGAREN VAN
PIET VAN LEEUWEN.
VEEL MEER EN TIENTALLEN
PRACHTIGE FOTO'S

Tekening "De dimer Brugh In den Jaare 1650", gepubliceerd tussen 1710 en 1735 in "Atlas Andries Schoenmaker" (1660-1735): "Beschrijving en Afbeeldingen der Steden, Dorpen, Gehugten, Adellijke en andere Gebouwen in Westfriesland, Waterland, Kennemerland en Aankleve van Dien, Westfriesland deel 1-231, Noord-Holland, Diemen."

Links zien we de oude herberg "De Reiger" aan de Muiderstraatweg te Diemerbrug (coll. Stadsarchief Amsterdam)

INHOUD

- Voorwoord, *Taco ten Dam*. 1
- Burgemeester De Wolff wilde geen casino in Diemen, *Frank Roos* 2
- In memoriam. Henk Teiwes was van grote waarde voor de HKD, *John Cuijpers* 5
- De "Gouden Rand" in Diemen 1950, Bouwschandaal, *Bert Roest*. 6
- De brug van Duivendrecht of ... een brug verder?, *Ruud P. Siekerman* 9
- Hoe de gemeente TIW-Survivors te hulp schoot op Sportpark De Diemen, *Steven Dijk* 12
- Fletcher Green, piloot van de Wellington HE 154, *Wiard Krook*. 16
- Diemer Harmonie, Burgemeester Dallinga: "Es war wunderbar in der Schweiz", *Bert Roest*. 19
- Drie korte verhalen, *Taco ten Dam* 22
- 1950: De veekeuring is terug in Diemen: "Vrij goed gestopte stier met hellend kruis", *Bert Roest* 24
- De Onderwijs canon: tien vensters op Diemens verleden, *Jaap Haag*. 26
- Prikbord, *Redactie* 29

Afbeelding voorzijde omslag: Flight Sergeant Fletcher William Randall Green (1919-1943), piloot van de Royal Australian Air Force Wellington HE 154, die in de nacht van 12 juni 1943 met zijn crew neerstortte in Overdiemen.

www.historischekringdiemen.nl
www.beeldbankdiemen.nl

opgericht 16 maart 1991

jaargang 30, nummer 2-2020

gratis voor leden

bestuur:

voorzitter: Ad Saan
secretaris: Peter Texier
penningmeester: Han Saan
bestuursleden: Frans Deckers
Ellen van Meurs
Cora Rijkogel

secretariaat:

Esplanada de Meer 160
1098 WP Amsterdam
tel. 020 - 695 41 40
petertexier@ziggo.nl

IBAN:

NL95INGB0001525866
Penningmeester HKD
Buitenlust 50
1111 JK Diemen
saan44@zonnet.nl

redactieadres:

Anne Frankstraat 13
1112 LL Diemen
t.ten.dam@planet.nl

redactieteam:

Alfred Bakker
Taco ten Dam
Wiard Krook

opmaak:

Danielle de Graaff

beeldredactie:

Wiard Krook

eindredactie:

Taco ten Dam

druk:

Onlineprinters.nl

Het lidmaatschap van de Historische Kring Diemen bedraagt € 22,50 per jaar. Leden ontvangen de HKD-Nieuwsbrief en minimaal tweemaal per jaar het verenigingsblad Historische Kring Diemen. Men kan lid worden door zich aan te melden bij het secretariaat.

ISSN 0929-9068

© 2020 Historische Kring Diemen (HKD).

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopieën of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Deze uitgave werd met de meeste zorg samengesteld. Er kan echter door de Historische Kring Diemen (HKD) geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard voor de gevolgen van eventueel in deze uitgave voorkomende onjuistheden of onvolkomenheden. Waar wenselijk en mogelijk hebben wij de uitgever van foto's vermeld. Mocht iemand menen auteursrechten te hebben op een foto kan contact worden opgenomen met de uitgever van deze publicatie.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission in writing by the publisher.

Eind oktober bereikte ons het verdrietige bericht dat Henk Teiwes, HKD-lid van het eerste uur, vele jaren lid van het bestuur én van de redactie, was overleden. We vroegen John Cuijpers, ex-voorzitter van de HKD en jarenlang nauw samenwerkend met Henk, hem te herdenken.

Op de voorkant van dit nummer kijkt u een jongen van 23 jaar in de ogen. Fletcher Green was een held. Geboren in een klein dorp ergens in the *middle of nowhere* in Australië. Zijn jonge leven eindigde toen zijn vliegtuig waarmee hij met vier maten op missie was in juni 1943 op de terugreis een voltreffer kreeg van Duits afweergeschut in Muiden. Op het allerlaatste moment stuurde Fletcher zijn machine naar een weiland in Diemen, vermoedelijk om geen slachtoffers op de grond te maken. Wiard Krook, al jarenlang betrokken bij het onderzoek van de Wellington-zaak, legde contact met zijn familie. Fletcher Green kreeg een gezicht én er kwam een verhaal. Daarom staat Fletcher Green, voor altijd een held, voorop dit tijdschrift. Een eerbetoon aan die vijf jonge mannen. U begrijpt meteen waarom u een steentje, lees centje, mag bijdragen aan het monument.

Bert Roest dook in het krantenarchief van *Delpher* en las met stijgende verbazing de artikelen over de bouwschandalen rond de bouw van huizen aan de Burgemeester Van Tienenweg in 1948. Bouwcowboys hadden vrij spel tijdens de Wederopbouw door gebrek aan toezicht en de haast waarmee het werk moest gebeuren. De kopers werden de dupe.

Bert vond in de *Diemer Courant* weer een schitterend verhaal over de reis van de *Diemer Harmonie* naar Zwitserland. Wonderlijk hoe een muziekgroep uit een klein dorp succes had en bekendheid genoot in heel Europa.

Jaap Haag verhaalt over de Onderwijsconon van Diemen. Hij licht de ontstaansgeschiedenis toe en het belang van het geschiedenisverhaal van Diemen voor de jongste Diemense schooljeugd.

Frank Roos gaat in op het wonderlijke verhaal dat speelt in het begin van de jaren dertig. Hoe geslepen zakenmannen en naar later bleek uitgenaste fraudeurs burgemeester De Wolff benaderden met een op het oog aantrekkelijk plan. Een duister trio dat in Scheveningen en Noordwijk wel een voet tussen de deur kreeg met hun gokspel *Straperlo*. Maar hoe het verder ging in Spanje, is ronduit sensationeel.

Steven Dijk zat in de jaren tachtig als wethouder dicht bij het Diemense honkbalvuur en kijkt terug naar een hectische periode met *Giants*, *Survivors* en *HCTIW* in de hoofdrollen. Een onrustige tijd die uiteindelijk deels via de rechter werd opgelost en waarin *TIW* en *Survivors* samenkwamen.

Ruud Siekerman, collega-redacteur van het tijdschrift van de *Historische Vereniging Wolfgerus*, schreef eerder een interessant artikel over een ets uit 1790. De ets die zich in het *Rijksmuseum* bevindt, heeft volgens de titel betrekking heeft op de brug in Duivendrecht. Siekerman maakt aannemelijk dat het om de Diemerbrug moet gaan.

Ik wens u veel lees- en kijkplezier.

Namens de redactie,

Taco ten Dam
Eindredacteur

Straperlo-spel geweerd in 1934

BURGEMEESTER DE WOLFF WILDE GEEN CASINO IN DIEMEN

Frank Roos

Het lijkt onwaarschijnlijk, maar Diemen heeft een rol gespeeld bij het begin van de bloedige Spaanse burgeroorlog. Een kleine rol – maar toch. De val van de rechtse Spaanse premier Alejandro Lerroux in 1935 werd ingeleid door een rel over een dubieus kansspel dat uit Nederland afkomstig was. Een neef van de regeringsleider was betrokken bij de verboden variant van roulette met een draaischijf en fiches en de premier werd om die reden gechanteerd. Eén van de twee betrokken Nederlanders maakte de zaak in Spanje publiek, wat de premier de kop kostte. De val van zijn regering leidde uiteindelijk tot de zware en jarenlange burgeroorlog.

Naam

Straperlo was een gokspel dat ontwikkeld werd door de Nederlander Daniel Strauss en werd geëxploiteerd door de Amsterdamse reclameman Jules Perel. De naam *Straperlo* werd bedacht door Toon Adama Zijlstra, de grote man van de amusementsindustrie in Scheveningen en die het spel daar binnenhaalde. Met de Stra van Strauss, de Per van Perel en Lo van Lowann, de vrouw van Strauss, verbond hij de namen van de drie betrokken partners aan het spel.

Spel

Op de speeltafel stond een roulette-achtige draaischijf die werd aangedreven door een elektromotor. Spelers moesten zelf een bal loslaten in een door hen bewogen gleuf. Op die manier zou het spel beïnvloed kunnen worden en was het – volgens de bedenkers – geen gokspel. En hoewel Nederland midden in een zware economische crisis zat, liep het storm in de hotels waar de speelafels onderdak kregen. Bij gokkers was het frauduleuze karakter al snel

geen geheim. De spelleiders zouden de resultaten kunnen bepalen, bleek later. Maar in Diemen wist niemand dat toen nog.

V.l.n.r. Daniel Strauss, de Spaanse premier Alejandro Lerroux en Jules Perel

Het Straperlo-spel

Diemen in 1933

In 1933 was het dorp nauwelijks meer dan een verzameling boerenbedrijven en wat huizen aan weerszijden van de Weespertrekvaart. Voor ontspanning was de bevolking aangewezen op een paar kleine verenigingen. Het was dan ook zeer verwonderlijk dat exploitanten van *Straperlo* hun oog op Diemen hadden laten vallen. Wellicht waren ze op het idee gekomen omdat in Diemen twee jaar eerder een enorm Lunapark was verzezen. Overigens met weinig succes, want na een jaar ging de eigenaar failliet.

Aanvragen

In de zomer van 1933 viel bij burgemeester De Wolff een brief in de bus met de aanvraag voor een vergunning om *Straperlo* in zijn gemeente te kunnen spelen. Wolff ziet er niets in en laat de brief formeel afdoen. Maar er komt een tweede verzoek, van een andere exploitant. Deze Cornelis Vermolen vraagt de burgemeester om een vergunning voor wat nu een 'gezelschapsspel' heet. Bovendien belooft de man Diemen extra inkomsten en een forse donatie voor een goed doel.

Burgemeester mr. Andreas Johannes de Wolff (1896-1982)

Maar de burgemeester heeft nog niet goed over het verzoek na kunnen denken, of er komt een derde verzoek binnen. Diemen lijkt wel érg in trek als vestigingsplaats voor iets casino-achtigs. De derde aanvrager is de heer De Jong van Lier. Zijn aanvraag gaat vergezeld van een artikel uit *De Telegraaf* waarin de burgemeester van Zandvoort vertelt dat zijn badplaats flink geprofiteerd heeft van het *Straperlo*-spel.

Corsica

Opnieuw dienen zich exploitanten aan. Deze keer gaat het om een man die De Munnick heet en in het Spaanse Santiago zou wonen en een zekere Pinelli, burgemeester van een plaats op Corsica. Ze vragen een gesprek met de burgemeester aan en vertellen dan een 'machtige financiële combinatie' te vertegenwoordigen. En Diemen zou in beeld zijn gekomen omdat het zo gunstig bij Amsterdam ligt. Inmiddels heeft niet alleen Zandvoort kennisgemaakt met – wat we maar even het 'gezelschapsspel' zullen noemen. Een 'handigheidsspel' werd het in de gemeenteraad van de badplaats genoemd. Er werd daar gediscussieerd over een vergunning. De raad was sterk verdeeld maar de

Diemen aan de trekvaart circa 1933 (ansichtkaart uitgave B.H. Gihaux & Co., Amsterdam, coll. HKD)

burgemeester besloot een proefvergunning voor drie maanden af te geven.

Prins Hendrik

De introductie van het spel door de uitvinder Daniel Strauss zelf, trok in 1933 in het Scheveningse *Kurhaus* een menigte nieuwsgierigen.

De hoofdcommissaris van politie kwam het spel zelf uitproberen tijdens een demonstratie en bleek er behoorlijk goed in te zijn. Er was extra politie-inzet nodig door de aanwezigheid van prins Hendrik, de man van koningin Wilhelmina, die veel meer interesse voor het gokspel had dan goed voor hem was. *De Belastingdienst* stelde een onderzoek in, wat als resultaat had dat de exploitanten elke week zo'n 30.000 gulden opstreken. Strauss verklapte in een vertrouwelijke bui eens dat hij er feitelijk tien keer zoveel aan verdiende.

Enorm succes

Politie en politiek stonden het spel oogluikend toe, hoewel het al snel omstreken was. Christelijke partijen drongen aan op een verbod. Het *Kurhaus* begon met twee tafels en negen man personeel, maar de twee ondernemers die opereerden onder de bedrijfsnaam *Perel & Co.* konden al snel uitbreiden naar negen tafels met ➤

Haagsche Courant, 28 juni 1933

Het Vaderland, 24 augustus 1933

honderdvijftig man personeel. Met de komst van *Straperlo* bloeide Scheveningen op, de winsten werden direct weer uitgegeven in de lokale horeca en winnaars kochten in de buurt dure cadeaus.

Inval

In september van 1933 maakte Noordwijk kennis met *Straperlo*. Nadat die gemeente samen met Zandvoort en Scheveningen overleg met de minister had gevoerd, werd tegen de kansspel-ondernemers opgetreden. In Scheveningen viel de politie 's nachts een speelzaal van het *Kurhaus* binnen en haalde de speeltafels weg.

Niet veel later ging het in Noordwijk mis door een conflict tussen directeur Strauss en de gezamenlijke croupiers. De directeur had drie croupiers ontslagen omdat zij niet correct waren opgetreden tegen het publiek. De overige werknemers toonden zich solidair en werden prompt ook ontslagen.

Gouden bergen

Dat is Diemen allemaal bespaard gebleven. De initiatiefnemers hadden de gemeente wel gouden bergen beloofd – zoals een bedrag van 25-duizend gulden voor de vergunning, de opbrengst van twee speldagen voor goede doelen in het dorp, tien werklozen zouden een baan krijgen en Pinelli en De Munnick beloofden schriftelijk: Wij richten de gelegenheid in om ongeveer vijftien personen uit de gemeente gratis tot croupier op te leiden. En, zeggen ze toe: alle inkopen van hun bedrijf worden in Diemen gedaan.

Scepsis in Diemen

Mooier kon het haast niet. Dat moet scepsis gewekt hebben bij burgemeester De Wolff die zijn licht opstak bij ambtenaren in Den Haag. Daar kreeg hij te horen dat de regering niet blij was met het spel. "Onderzocht wordt of het niet onder de verbodsbepalingen van de wet valt", krijgt hij te horen. En: "De regering acht het haar plicht te wijzen op de grote morele gevaren verbonden aan het aanwakkeren van de speelzucht onder het publiek, waarbij vooral de gevaren voor de jeugd niet over het hoofd mogen worden gezien", stond in een brief van het kabinet.

Het eind van *Straperlo*. Bij een inval door de politie in de *Straperlo*-speelzaal in het *Kurhaus* te Scheveningen werden de speeltafels in beslag genomen (publicatie, 18 oktober 1933)

VERZOEK OM „STRAPERLO“-SPELEN.
Afwijzende Regeerings-beschikking.
Den Haag, 29 Mei (Aneta): De Regeering antwoordde op de vele adressen gedurende den laatsten tijd, waarin de toestemming verzocht wordt, tot het exploiteeren, vooral in bad-plaatsen, van spelen als het „straperlo“, dat zij in geen enkel opzicht aan de verzoeken kan tegemoet komen, doch dat integendeel, wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding mochten geven, zij zou moeten overwegen om nadere wettelijke voorzieningen op dit gebied in het leven te roepen.

Nieuws van den Dag, 29 mei 1934

Verbod

"*Straperlo* is een moreel afkeurenswaardig verschijnsel" luidde ten overvloede een kernachtige beoordeling. Daar was de burgemeester van Diemen het wel mee eens en hij schreef ook dit tweetal vergunning-aanvragers een afwijzing. In 1934 wordt in ons land een rechtszaak aangespannen tegen de bedenkers van het spel. Daarbij gaat het om de vraag of het een gokspel is of een behendigheidsspel. De rechter beslist dat *Straperlo* in Nederland moet worden verboden.

Spanje

De twee bedenkers beproefden hun geluk een jaar later in Spanje, onder meer in San Sebastian. Daar kwam aan het licht dat de eigenaren het spel met een druk op de knop konden beïnvloeden. En toen werd ook duidelijk dat een neef van de premier er nauw bij betrokken was en verschillende politici waren omgekocht. Voor de Spaanse minister-president was het schandaal rond zijn met *Straperlo* actieve familie het einde van zijn politieke loopbaan. In Spanje bleef de term "Estraperlo" tot in onze tijd een omschrijving van illegale of corrupte activiteiten, vaak in verband met smokkelen. En Diemen werd nooit een plaats met een gokpaleis.

Daniel Strauss en Jules Perel op weg naar de rechtbank in Den Haag

In memoriam

HENK TEIWES WAS VAN GROTE WAARDE VOOR DE HKD

Toen ik eind jaren negentig toetrad tot het bestuur van de *Historische Kring Diemen* leerde ik Henk Teiwes pas goed kennen. Ik kende hem al eerder als de onvermoeibare organisator van de jaarlijkse “Grote excursie van de HKD”.

Toen ik in 2000 werd verkozen tot voorzitter van de vereniging, ontstond er binnen het dagelijks bestuur, bestaande uit Henk als secretaris, Gérard Baars als penningmeester en mijzelf, een hechte kameraadschappelijke samenwerking.

Dit dagelijks bestuur kwam steeds een half uur eerder bij elkaar bij elke bestuursvergadering. De sfeer binnen dit kleine groepje herinner ik me als sterk doelgericht, maar ook als bijzonder ontspannen mede door het gevoel voor humor van Henk en Gérard.

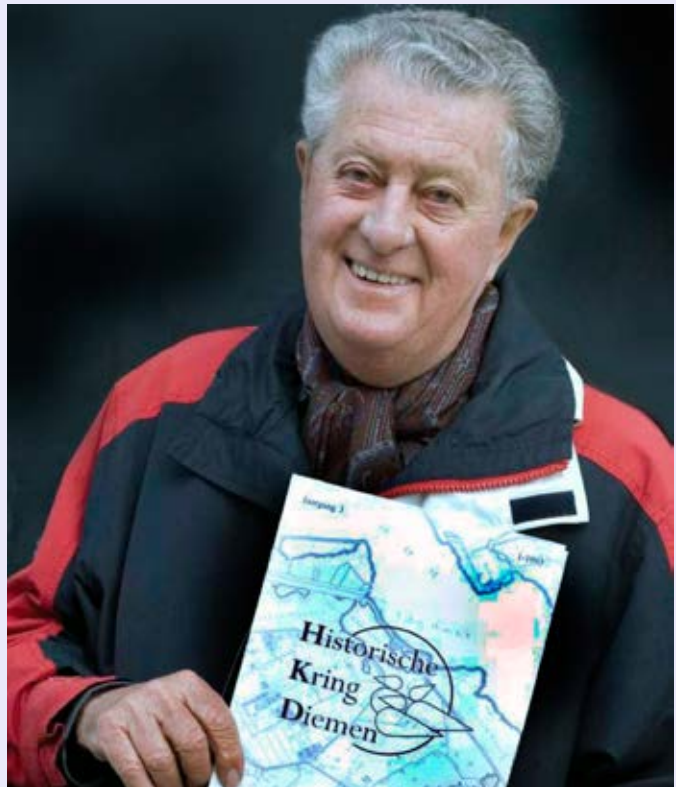
Henk was al sinds de oprichting van de HKD een betrokken bestuurder die het secretariaat jarenlang onder zijn hoede had, totdat hij statutair moest aftreden.

Toen zijn opvolger door een verhuizing gedwongen zijn portefeuille moest afstaan, vonden we Henk bereid het secretariaat opnieuw op zich te nemen.

Naast zijn bestuursfunctie was Henk lange tijd een grote steunpilaar binnen de redactie van het tijdschrift van de vereniging.

Henk Teiwes speelde jarenlang een belangrijke rol binnen de zich snel ontwikkelende HKD.

Wij mogen daar zeer dankbaar voor zijn. Wij zullen zijn sterke persoonlijkheid in herinnering houden.

Henk Teiwes. (Foto Diemer Nieuws)

Mijn dierbaarste en meest kenmerkende herinnering is hoe hij staande op het bordes van het stadhuis van Bergen op Zoom de deelnemers aan de excursie naar die plaats toesprak. Ik zei bij die gelegenheid tegen hem dat hij eruit zag als een dirigent die zich tot zijn orkestleden wendt.

Henk is van grote waarde geweest voor de Kring. Zo blijft hij ook in onze gedachten.

Moge hij rusten in vrede.

*John Cuijpers,
Oud-voorzitter van de HKD*

De “Gouden Rand” in Diemen 1950

HELE NATIONALE PERS BEMOEIT ZICH MET BOUWSCHANDAAL

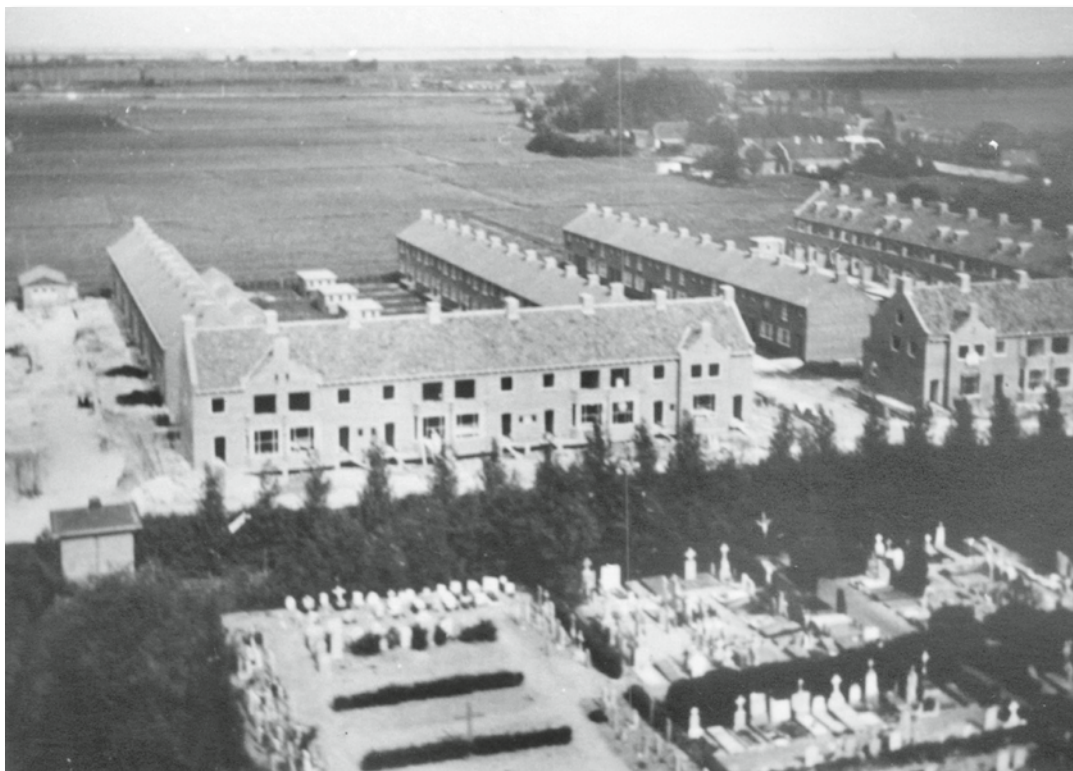
Bert Roest

Op 7 januari 1950 berichtte de Diemer Courant het volgende: “Deze week heeft het gemeentebestuur een aantal bewoonbaar verklaringen uitgereikt ten behoeve van de nieuwe huizen aan de Van Tienenweg alhier. Daar deze grote en ruime woningen zijn gebouwd rond de kleinere woningwetwoningen van Patrimonium en Diemen Vooruit kregen zij al spoedig de naam van ‘Gouden Rand’. Moge het zo zijn, dat het inderdaad een gouden rand voor Diemen is, want een beetje van dit edelmetaal kunnen wij in ons dorp best gebruiken. Hoe het ook zij, ruim 20 gezinnen nemen deze week hun intrek in ons dorp.” Einde citaat. Mooi positief. Twee maanden later was de toon in de krant drastisch veranderd. Zeg maar gerust grimmig en daar gaat dit verhaal over. Het werd een hele soap, die tot in de landelijke pers reikte.

Krant 11 maart: “De deurbel kwam uit een bazar”

Na het enthousiasme kwam de domper. In de krant verschijnen de eerste klachten over de nieuwe huizen aan de Burgemeester van Tienenweg. De eerste bewoner trok zijn huis in, terwijl er nog geen water, gas, elektra of riolering was aangesloten. De bewoner had de sleutels gekregen en kón niet wachten. De gelukkige nieuwe bewoner met vrouw en twee kinderen was eerder slachtoffer van een huisjesmelker, die f 480,- per maand voor huur van slechts twee kamers vroeg. Dit pensioen was opgezegd en het huis aan de Van Tienenweg zou klaar zijn. Een begin

van een grote tragedie. Men sprak meteen al over de omringende woningwetwoningen van de ‘gouden binnenkant’. Smalend sprak de krant al over de deurbel die het niet deed: ‘Laten we u direct ter opheldering zeggen, de bel kwam vermoedelijk uit een of andere bazar. Dit was niet het ergste. Het ding zat precies aan de verkeerde kant gemonteerd, zodat de deur niet open kon. Vrij onbelangrijk zult u zeggen, maar wat we verder hebben gezien tart alle beschrijving. Wat zoudt u zeggen als u in een woning zit van f25.000,- die inregent?’ Dat was in 1950 een enorm bedrag.

Zicht vanaf de toren van de Sint-Petrus' Bandenkerk in 1950. Midden op de foto de Burgemeester Van Tienenweg. Daarachter zijn de woningwetwoningen aan de Paulus Emtinckweg en Gerardt Burghoutweg zichtbaar. Onderaan het kerkhof van de Sint-Petrus' Bandenkerk. Op de achtergrond de weilanden met boerderijen aan de Ouddiemerlaan (coll. HKD)

Krant 11 maart: Bewoners voelen zich zwaar gedupeerd

Als er ergens de hand gelicht was met de bouw, dan daar. Men vroeg zich af of er in het geheel wel enige vorm van toezicht was uitgeoefend. Veel ellende; water onder de vloer, bulten onder het behang. Het hang- en sluitwerk van de goedkoopste soort. Rommel. Ook nog eens veel diefstal tijdens de bouw. De voorwaarden van het bestek waren in de verste verte niet nagekomen. De huiseigenaren lagen krom om de koopsom bijeen te brengen. Niet tijdig betalen hield in dat je een boete kreeg van f 3.000,-. In Diemen vroeg men zich af met welke eisen de gedupeerde bewoners zouden komen. Gaande de tijd werd dat

Zicht vanaf de toren van de Sint-Petrus' Bandenkerk in 1950. In het midden de Burgemeester Van Thienenweg en erachter de nieuwbouw van de Burgemeester Bickerstraat. Rechts van het midden staat nog een boerderij met hooiberg overeind. Midden jaren vijftig werd deze boerderij afgebroken en werd op deze plaats het Medenbach Wakkerplein gebouwd. Rechts onder de voormalige rk Sancta Maria lagere school voor meisjes (coll. HKD)

wel duidelijk. De nieuwe bewoners voelden zich uitgezogen en bedrogen. Zij richtten meteen een Vereniging van Huiseigenaren op. Men ging gezamenlijk stappen ondernemen bij de dienst *Wederopbouw* in Haarlem, die de minister zelfs informeerde. Ook het *Amsterdams Effectenkantoor*, de investeerder, kreeg een pittig schrijven. Daar liet men weten dat alle door haar gebouwde huizen zouden worden afgewerkt en de naar voren gekomen gebreken worden hersteld.

Krant 25 maart: Dorpssoap landelijk nieuws

Het bleef niet bij een dorpssoap. Dagbladen *Trouw*, *Het Parool* en *Het Vrije Volk* spraken van een nationaal schandaal. De technische dienst van Diemen kon al in december 1949 weten hoe het zat met de bouw.

Aan deze zaak zat nog iets aardigs verbonden. De investeerder, het *Amsterdams Effectenkantoor*, was door de rechtbank veroordeeld tot een dwangsom van f 100,- per dag, te betalen aan een bewoner omdat de betreffende woning nog niet was opgeleverd. Dat was naast de ellende toch maar boffen. De Vereniging van Huiseigenaren nam een Diemense firma in de hand om de niet minder dan 24 constructiefouten te herstellen.

Krant 1 april: Vragen in de Eerste Kamer

Op de achtergrond was het gemeentebestuur allang actief, maar aan de pers deelde men dat niet mee. Tot eind maart, want het kon niet uitblijven dat de gemeente moest reageren. In een interview in *Het Parool* betreurde burgemeester Dallinga het openlijk dat de kopers het volledige bedrag betaald hadden, zonder iets achter te houden. Bewoners boos. Zij moesten immers contractueel vooruit betalen, zo'n 13 mille. Op straffe van een forse boete. Maar in

hetzelfde contract stond ook dat in de loop van 1949 de woningen opgeleverd zouden worden. En daar was dus niets van terechtgekomen. De architect van de Vereniging van Huiseigenaren berekende dat gemiddeld f 8.000,- nodig was voor herstel van de slecht afgewerkte woningen, terwijl er in eerste instantie in een rijkspotje f 1.500,- per woning zat. De kwestie liep zo hoog op dat er in de Eerste Kamer vragen werden gesteld. Verder rept de krant er niet over.

Krant 8 april: "Badkamer gestukadoord, geen leidingen"

Vervolgens bemoeide 'Bouwend Nederland' zich ook met de bouw aan de Van Thienenweg. Die noemde de huizen 'peperduur': 25 mille waarvan de koper meteen de helft op tafel moest leggen en het Rijk de andere helft tegen een renteloze lening financierde. Er werd een uitvoerig rapport opgemaakt. Men vernam dat er verhuishagens uit Twente en Groningen voor kwamen rijden en dat de bewoners verbijsterd waren wat ze aantroffen. Naast de eerder beschreven gebreken vermeldde het rapport het ➤

Het laatste nieuws over de Gouden Rand

Van bevoegde zijde vernemen we zo juist dat a.s. Zaterdagmiddag omstreeks 3 uur een groot aantal autoriteiten, effectenhandelaren, bouwers, aannemers, schilders en timmerlieden, de Gouden Rand van Diemen in ogenschouw komt nemen. Er worden plannen beraamd om dit gezelschap een hartelijk ontvangst te bereiden. Verwacht wordt dat na afloop een grote protestvergadering in De Kroon zal worden gehouden, welke om ongeveer 4 uur begint en waar iedereen vrij toegang heeft.

Ook zijn er uitnodigingen gezonden aan verschillende kamerleden. De politie doet een ernstig doch dringend beroep op eventuele nieuwsgierigen zich alleen op te houden aan de even-zijde van de Burg. van Thienenweg, dus tegenover de gouden rand.

Op de voorpag. schreven we dat de reparatie per woning 3 à 4 mille op wordt geschat. Dit is echter alleen de dakreparatie. De gehele reparatie wordt per woning geraamd op 7 à f 8000.—.

Diemer Courant, 1 april 1950

volgende: "Toch bijzonder, dat je de badkamer stukadoort, terwijl er nog geen leidingen zijn aangelegd." Nog veel opsommingen van technische problemen die eindigen met de volgende constatering: "Hoe is hier de positie van de architect-ontwerper en de gemeentearchitect, die namens de *Wederopbouw* met het toezicht is belast? Getekend A. Fein."

HET GEVAL DIEMEN.
 „Onder de rook van Amsterdam ligt Diemen. En in Diemen staat een huis. Toen de kopers er op de vastgestelde datum introkken, was er geen gas, geen licht, geen waterleiding en geen toilet. Omdat zij het huis niet konden afsluiten, hebben zij de eerste nacht een nachtwaker gehuurd. Het toilet arriveerde, waarop de luchtverversing bleek uit te monden in de kelder, waarin de eetwaren stonden. . . . Water was er overigens genoeg: het komt door het dak en het staat onder de vloer in kuilen en gaten. En onder die vloer krioelt het van de veldmuizen en de ratten. Toen de bewoners een weekendje uitgingen, vonden zij bij hun terugkomst een veldmuizennest in de theemuts!

Fragment uit het rapport van *Bouwend Nederland*, 8 april 1950

Krant 15 april: "Waar was de gemeentearchitect?"

De *Diemer Courant* nam weer integraal een verslag van 'Bouwend Nederland' op. Weer voornamelijk een technisch verhaal. Zoals een omschrijving waarom onder de vloeren en in de kelders water staat. Men constateerde een slechte organisatie van het werk. De eindconclusie was voor de aannemer vernietigend. "Toen de vloeren en de fundering zijn aangebracht, waar was het oog van de meester? De aannemer heeft zich niet aan het bouwbestek gehouden. Met inferieur materiaal. De kopers kochten een duur huis met een eerste klas afwerking, zo was beloofd. Voor de betaalde prijs koopt men op het ogenblik vier goede arbeiderswoningen." De architect woont te ver weg en kwam te weinig op de bouw. Maar waar was de gemeentearchitect? Het rapport eindigde met de woorden: "In het belang van architecten- en aannemersstand dient de affaire zonder aanzien des persoons te worden behandeld."

De gouden rand onder stroom

De laatste tijd klagen verschillende bewoners van de Gouden Rand over het feit, dat hun woningen geregeld onder stroom staan. Meerdere malen is het voorgekomen bij bewoners van de Burg. Bickerstraat, dat het licht aan gaat, terwijl niemand de schakelaar omdraait. De vorige week was een electricien bij een der bewoners bezig interne reparaties te verrichten, toen hij zo'n schok kreeg, dat hij een lichtsprong van een halve meter maakte. Zelfs de arbeiders die herstelwerkzaamheden boven op een steiger verrichten, kregen, wanneer zij de dakgoot aangrepen, contact. Een inspecteur van het Energiebedrijf heeft inmiddels reeds een onderzoek ingesteld.

Gebleken is, dat ook hier geheel ondeskundig is te werk gegaan. Bij het vele ongerief dat deze bewoners hebben, komt dit ook nog als een extraatje achteraan. In de badkamers was zo'n dunne betonlaag neergelegd, dat zij gewoon lekten, terwijl de kabels van de electradraden juist hieronder lagen, met als gevolg dat deze kabels nat werden, waardoor sluiting ontstond.

De eerste woningen zijn inmiddels door de Gebr. Smit hersteld en door schilders en stucadoors afgewerkt. Nu is men de afgelopen week weer begonnen met het opbreken van de badkamers, zodat de schilders en stucadoors nadien wel weer terug zullen moeten komen. Hoe het met de daken zal gaan, is echter niet bekend. Worden deze later hersteld, of wordt hier een vergoeding voor gegeven, zo als is gesuggereerd? Hoewel we de indruk hebben, dat energie wordt aangepakt, weten de be-

Diemer Courant, 29 april 1950

Krant 13 mei: Burgemeester wast handen in onschuld

De gemeenteraad kwam bijeen en discussieerde 1,5 uur over de *Gouden Rand*. Het publiek is toegestroomd, de tribune was vol. Met maar liefst zeven verslaggevers van diverse kranten. Die wilden vooral weten wat de gemeenteraad ervan vond. Op zich viel dat wat tegen omdat burgemeester Dallinga duidelijk uiteenzette dat de gemeente noch het Rijk verantwoordelijk was voor de bouw. Dat was architect Klein. En die was – tezamen met hoofdopzichter Ruggie en aannemer Oosterhof – al op 18 oktober 1949 in gebreke gesteld na controles van de gemeentearchitect. Alles wat er niet deugde benoemde de burgemeester en zo ving hij alle wind uit de zeilen van critici. Zie ook bijgaande kopie uit de krant. Daarnaast was al gauw gebleken, dat opzichter Bos niet opgewassen was tegen zijn taak. Dallinga hield de kwestie zoveel mogelijk intern om de ellende van mediaheisa te voorkomen. Dat kreeg-ie achteraf dus toch. De vraag doemde op, waarom in januari tóch de woonbaarheidsverklaring was afgegeven. Het antwoord van de burgemeester was halfslachtig: "De minimum-eisen van het kunnen wonen waren goed." Raadslid De Jager (*PvdA*) benadrukte dat de bouw met particulier initiatief – bouw gefinancierd door investeerders – zijn kans heeft gehad en er schandelijk misbruik van heeft gemaakt. De schuldvraag van het bouwdebacle wilde Burgemeester en Wethouders in het midden laten. *Bouw en Woningtoezicht* waren om de tuin geleid. De opzichter durfde door bedreigingen niet op te treden. "Vanaf nu wil B&W de bouw en de oplossing van de gebreken naar tevredenheid samen met de kopers afwerken."

De voorzitter zegt dat de architect zelfs nog tien jaar lang verantwoordelijk blijft, ook de aannemer, dit is bij de Wet geregeld. Dit is zuiver financieerbouw, en wij hebben als gemeente alleen als Bouw- en Woningtoezicht op te letten. In alles hebben wij ons te verstaan met de *Wederopbouw* in Haarlem, daar wij geen projecten hoger dan 10.000 gulden goed mogen keuren. Dit wil evenwel niet zeggen, dat wij alle verantwoordelijkheid afwijzen. Als Burgemeester heeft spr. het grootste belang bij wat hier gebeurt. Laat men één ding voorop stellen: Deze huizen zijn nog niet klaar!

Diemer Courant, 13 mei 1950

Tot slot

De hele heisa heeft naar alle waarschijnlijkheid alles doen oplossen. De krant doet in de maanden na de bijeenkomst van de gemeenteraad in mei geen mededelingen meer. Het enige wat we kunnen lezen is een bericht van een klein ongeval in juli, waarbij een metselaar licht gewond raakte door een vallende cementemmer en een instortende steiger. De bouw zal de nodige schade geleden hebben geleden voor zowel de investeringsmaatschappij als de ondernemer(s) en wellicht ook voor de gemeente. ➤

De brug van Duivendrecht of ... een brug verder?

EEN 18^E-EEUWSE GRAVURE VAN H.P. SCHOUTEN

Ruud P. Siekerman

Tot 1921 werd het grondgebied van Ouder-Amstel in het noorden begrensd door de Watergraafs- of Diemermeer. In dat jaar werd in het noordwesten een brede strook grond langs de Amstel en in het noorden de Omval en een deel langs de Weespertrekvaart, tot aan de Duivendrechtsebrug, door Amsterdam geannexeerd.

De Duivendrechter, Hartvelder en Diemer Brug

De Watergraafs- of Diemermeer was oorspronkelijk een meer dat in het westen in open verbinding stond met de Amstel en in het oosten met het Nieuwe Diep. Het vormde een obstakel voor het verkeer van Amsterdam naar het oosten richting Diemerbrug, (oud-)Diemen, Muiden en Weesp en naar het zuiden richting Duivendrecht, Ouderkerk en Abcoude.

Richting (oud-)Diemen, Muiden en Weesp was men genoodzaakt via de dijk van de Zuiderzee richting (oud-)Diemen te reizen. Naar het zuiden kon men via het dorpje Outewael naar het meer reizen en daar met de boot

overvaren naar Duivendrecht om van daaruit naar Ouderkerk en Abcoude door te reizen. Vanuit (oud-)Diemen liep een rechtstreekse verbindingsweg naar Ouderkerk: de Ouddiemerlaan en de Ouderkerkerlaan (zie de befaamde kaart van de graveur Jan Wandelaar uit circa 1781 op de achterzijde van de omslag).

In het eerste kwart van de zeventiende eeuw besloten vermogende Amsterdammers het meer te bedijken, leeg te malen en het land in cultuur te brengen. Er kwam een dijk en een ringvaart rond het meer. Het meer werd met molens drooggemalen en er ontstond een polder. En daardoor veranderde ook de regionale verkeerssituatie drastisch.

In de nieuwe polder, het voormalige meer, werd de Middenweg aangelegd die vanaf de oude vertrekplaats niet naar Duivendrecht maar meer naar het oosten naar Diemerbrug werd aangelegd. Duivendrecht kreeg geen aansluiting op een doorgaande weg in de Watergraafsmeer.

Op de ringdijk werd een weg aangelegd die Weesperzijde ging heten. Deze weg liep van de Amstel langs Duivendrecht tot aan het eindpunt van de Watergraafsmeerse Middenweg. Daar was voor het verkeer dat, komende ➤

Detail "Kaarte van alle de Dikpligtige en eenige Waalpligtige Landen Behorende onder het Hoogreemradschap van den Zeeburg en Diemerdyk", circa 1781, Jan Wandelaar (1690-1759). De cirkels staan voor v.l.n.r. de Duivendrechtsebrug, de Hartveldsebrug en de Diemerbrug (coll. Bijzondere Collecties Universiteitsbibliotheek Utrecht)

door de polder over de Middenweg richting Diemerbrug ook de ringvaart moest oversteken, de Hartvelder Brug (Hartveldsebrug) aangelegd. De Weesperzijde eindigde bij de Middenweg en boog dan, evenals de trekvaart deed, vóór de Hartveldsebrug af naar Diemerbrug.

Na de inpoldering lag nu tussen Duivendrecht en de ringdijk van de polder het water van de ringvaart. Om verkeer naar Duivendrecht mogelijk te maken werd een brug in het verlengde van de Duivendrechtse laan over de ringvaart aangelegd, de Duivendrechtse Brug (Duivendrechtsebrug).

De nieuwe ringvaart van de Watergraafsmeer werd tevens in gebruik genomen als trekvaart voor de trekschuiten en beurtvaartschepen van de Amstel naar Weesp en de Vecht en naar Naarden en Muiden. Op weg van de Amstel naar Weesp of Muiden moesten deze schuiten dus twee bruggen passeren: de Duivendrechtse- en de Diemerbrug.

“Gezigt van Duyvendrecht”

In de collectie van het Rijksmuseum bevindt zich een rijk gestoffeerde kopergravure met een afbeelding die wordt beschreven als Duivendrecht en de brug over de Weespertrekvaart. Deze gravure van Hermanus Petrus Schouten (1762-1822) is linksonder gesigineerd met “H. Schoute fecit”. De prent met als ondertitel “Gezigt van Duyvendrecht” wordt circa 1790 gedateerd.

Het is niet de enige ets of gravure die Schouten maakte. Hij maakte veel topografische prenten van Amsterdam en ook van verschillende plaatsen in de omgeving van Ouder-Amstel, onder andere Mijdrecht, Wilnis, Amstelveen en ook een wintergezicht op Uithoorn.

Twijfel

Wat een fraai en levendig gezicht op Duivendrecht in de 18^e eeuw laat de afbeelding van Schouten zien. Een gezellig buurtje bij een klapbrug over de Weespertrekvaart, waar de trekschuit vaak langs komt en waar waarschijnlijk ook een herberg te vinden is, waar de doortrekkende

Tekening in waterverf (ontwerp voor kamerbehang) van de Duivendrechtsebrug, Jurriaan Andriessen (1752-1819), (coll. Rijksmuseum Amsterdam)

reiziger een borrel of een biertje kon pakken. Links is ook nog een groot huis te zien is. Dat zou de hofstede “Welmeer” kunnen zijn. Deze hofstede lag aan de Weespertrekvaart dichtbij de Duivendrechtsebrug aan wat nu de Molenkade heet.

Maar hoe vaker we naar andere afbeeldingen van de Duivendrechtsebrug keken, hoe vaker we gingen twijfelen aan de juistheid van het onderschrift “Gezigt van Duyvendrecht”. Opvallend is bijvoorbeeld dat op andere prenten van de Duivendrechtsebrug er bij de brug slechts één groot huis staat. Uit historische bronnen weten we dat dit een herberg is.

Daarentegen is op de afbeelding van Schouten bebouwing getekend aan beide kanten van het water en dan ook nog bestaande uit meerdere huizen. Dat is dus merkwaardig. Ook uit raadpleging van landkaarten uit de 18e, 19e en 20e eeuw blijkt dat bij de Duivendrechtsebrug slechts aan één kant van de trekvaart, de kant van Duivendrecht, huizen stonden. Aan de andere kant van het water loopt de weg, de Weesperzijde, en bebouwing langs de weg is bij de Duivendrechtsebrug niet aanwezig of ligt lager in de Watergraafsmeer.

De vraag blijft: heeft Schouten wel een “Gezigt van Duyvendrecht” getekend? Na vergelijking van de beschikbare afbeeldingen moeten we wel tot de conclusie komen dat het onderschrift van de prent niet juist kan zijn. Maar wat stelt de prent dan wél voor?

GEZIGT VAN DUYVENDRECHT.

Kopergravure “Gezigt van Duyvendrecht”, ca. 1790, Hermanus Petrus Schouten (1762-1822) (coll. Rijksmuseum Amsterdam)

Diemerbrug

We schreven hiervoor al, dat er over de Weespertrekvaart, vanaf de Amstel gerekend, twee bruggen lagen tot aan wat nu Diemen heet en in vroeger tijd Diemerbrug genaamd was. De eerste brug lag over de Weespertrekvaart bij Duivendrecht, de tweede ook over de Weespertrekvaart, maar dan bij Diemerbrug. Van de brug bij Diemerbrug zijn veel afbeeldingen bekend.

Op een anonieme tekening, met het onderschrift "Afbeelding van de Batterijen aan de Diemer Brug A°. 1787", zien we de Weespertrekvaart met de brug van Diemerbrug. De tekenaar staat met zijn rug naar het westen en kijkt naar het oosten richting Weesp. Rechts zien we het water van de Weespertrekvaart met links daarlangs het "Zandpad van Amsterdam naar Weesp". De brug ligt bij de kruising met de Ouddiemerlaan. Links afslaand ging men toen naar het dorp Diemen (nu Oud-Diemen). Rechts over de brug ging men via de Diemerlaan (thans Ouderkerkerlaan genaamd) richting Ouderkerk.

Omdat de prent van Schouten ongeveer in dezelfde tijd gemaakt werd, kunnen we de situaties met elkaar vergelijken. Als we de afbeeldingen naast elkaar leggen, zien we bij beide prenten aan twee

kanten van het water meerdere huizen getekend. Ook landkaarten kaarten bevestigen deze situatie.

Het raadsel van de bebouwing in Duivendrecht op de prent van Schouten is daarmee opgelost. De 18^e-eeuwse graveur van het onderschrift, of Schouten zelf, is in de fout gegaan en heeft de eigenaren van deze prent eeuwenlang op het verkeerde been gezet. Zijn onze collega-historici in Diemen zich er ooit van bewust geweest dat de aan Duivendrecht toegeschreven prent van Hermanus Schouten een afbeelding van Diemerbrug betreft?

Op 17 januari 2019 hadden we een overleg met onder andere Wiard Krook, coördinator van de Beeldbank van de Historische Kring Diemen. Uiteindelijk kunnen we concluderen dat dankzij het onderzoek Duivendrecht een prent armer en Diemen een prent rijker is geworden.

Naschrift

Het bovenstaande artikel van Ruud P. Siekerman werd in april 2019 gepubliceerd in het tijdschrift *Speuren en Ontdekken* (nr. 122) van de *Historische Vereniging Wolfgerus van Aemstel* en *Museum Amstelland* te Ouderkerk aan de Amstel. Wij danken de auteur voor toestemming om zijn artikel te mogen herplaatsen en verder aan te vullen.

Al speurend naar andere afbeeldingen van Diemerbrug werd in de collectie van het *Noord-Hollands Archief* te Haarlem een eveneens anonieme, maar interessante prent ontdekt van Diemerbrug. De getekende situatie vertoont veel overeenkomsten met de hiervoor besproken prent van Hermanus Schouten. In de beschrijving van het *Noord-Hollands Archief* wordt nog "Duivendrecht gemeente Ouder-Amstel" als locatie genoemd. Kennelijk werd er reeds getwijfeld aan de juiste toeschrijving, want op de achterzijde van de prent staat geschreven "De Diemerbrug 1650".

Vrijwel dezelfde prent, maar dan nagetekend in de 18^e eeuw, vinden we in de "Atlas Andries Schoenmaker", gepubliceerd tussen 1710 en 1735. Hier wordt de tekening wel juist benoemd met het bijschrift: "De dimer Brugh" (zie de afbeelding binnenzijde omslag).

Wiard Krook

Literatuur

- **Eeghen**, I.H. van: *De kunstenaarsfamilie Schoute(n)*, Maandblad Amstelodamum 47 (1960), p. 129-136.
- **Gerlagh**, A.W.: *De familie Schouten, een 18de-eeuws tekenatelier in de praktijk*, Bulletin KNOB 88 (1989), p. 20-30.
- **Meurs**, Ellen van: *De Diemerbrug: icoon van Diemen; over de Heyn Gysen Sloet, de Rijkersloot en de Weespertrekvaart*, in: HKD-blad, jrg. 26, nr. 1, 2016, p. 7-11.
- **Niemeijer**, J.W.: *Zwei münstersche Domansichten von H.P. Schouten*, Westfalen 39 (1961), p. 234-237.
- **Niemeijer**, J.W.: *Herm. Petrus Schouten*, in: Th. Laurentius, J.W. Niemeijer en G. Ploos van Amstel, Cornelis Ploos van Amstel 1726-1798. Kunstverzamelaar en prentuitgever, Assen 1980, p. 188.

Tekening "Afbeelding van de Batterijen aan de Diemer Brug A°. 1787", anoniem 1787 (coll. Rijksmuseum Amsterdam)

Tekening, oorspronkelijk toegeschreven aan Duivendrecht, anoniem (coll. Noord-Hollands Archief)

Ajax, Luycks Giants, Unique Giants, Giants, HCTIW, Survivors, TIW-Survivors

HOE DE GEMEENTE TIW-SURVIVORS TE HULP SCHOOT OP SPORTPARK DE DIEMEN

Steven Dijk

In 1972 werd het sportpark *Spoorzicht* in gebruik genomen. De voetbalclub *D.V.A.V.* had daar in de wintermaanden de beschikking over drie velden en in het voor- en najaar over twee. De honkbalvereniging *Giants Diemen* gebruikte het derde veld in de zomer.

In de eerste helft van de jaren zeventig sponsorde *Luycks* deze club. Vanaf 1976 werd *Unique Uitzendbureau* sponsor waardoor de naam van *Luycks Giants* veranderd werd in *Unique Giants*. Halverwege de jaren zeventig veranderde *D.V.A.V.* haar naam in *SV Diemen*.

Fusie V.V.G.A. en Ajax

Giants Diemen ontstond in 1970 door een fusie van de honkbalverenigingen *V.V.G.A.* (Vereniging Voor Gemeente Ambtenaren) en *Ajax*. *Ajax* speelde in de hoogste klasse van de Nederlandse honkbalcompetitie waardoor *Giants* na de fusie een plek in die hoogste competitie kreeg. Van 1970 tot 1972 speelde *Giants* op het sportpark *De Diemen*. Hoewel dit sportpark op Diemens grondgebied lag, was het sportpark eigendom van de gemeente Amsterdam. Het waren ook allemaal Amsterdamse clubs die daar actief waren. Naast *Giants* was dat bijvoorbeeld de Amsterdamse voetbalclub *De Zwarte Schapen*, een van de eerste voetbalclubs waar openlijk betaald werd.

Wethouder Duran

De verhuizing van *Giants* van het Amsterdamse complex naar dat van de gemeente Diemen was voor een belangrijk deel te danken aan de activiteiten van wethouder Fred Duran van de gemeente Diemen. Duran was een fanatieke sportvolger. Samen met zijn vrouw Bep had hij seizoenkaarten voor *Ajax* en hij sloeg de Haarlemse honkbalweek zelden over. Ook de wedstrijden van *Giants* bezocht hij trouw. Misschien had zijn baan bij de gemeente Amsterdam te maken met zijn belangstelling voor *Giants*. Die club was immers deels de voortzetting van *VVGA*. Behalve wethouder van Diemen, een functie voor drie dagen, was Duran in deeltijd directeur van de *Dienst Gemeentelijke Verenigingsgebouwen* (DGV) die kantoor hield in Betondorp op de Brink.

De aanleg van het Sportpark Spoorzicht in Diemen Noord in 1969. Op de voorgrond de woonhuizen aan de Harmonielaan. Rechts het ringspoor en de spoorlijn Amsterdam-Hilversum (foto Jan Neef)

Diemense clubs

Giants Diemen trok bij de thuiswedstrijden zo'n 150 bezoekers per wedstrijd en kende naast een team in de hoofdklasse een grote jeugdafdeling. Toen de gemeente Diemen in 1986 sportpark *De Diemen* kocht van de gemeente Amsterdam was de afspraak dat de clubs die daar speelden naar Amsterdam zouden vertrekken. Het sportpark kon dan gebruikt worden door de Diemense sportverenigingen met ruimtenood. Dat waren naast *SV Diemen* en *Giants* de korfbalverenigingen *KVD* en *CKVD* en de nieuwe tennisvereniging *TVDZ*. Aan de plannen voor de inrichting werd na mei 1986 gewerkt. Vanaf dat moment was ik wethouder van Welzijn, Sport en Financiën in een college met als collega-wethouders Hanneke van Wel van het *CDA* en Guus Blok die net als ik in de *PvdA*-fractie zat. Hanneke van Wel was verantwoordelijk voor de Ruimtelijke Ordening en Guus Blok voor Volkshuisvesting.

Ambities Giants

De ruimtelijke wensen van de verschillende sportverenigingen waren dusdanig dat het de vraag was of sportpark *De Diemen* groot genoeg zou zijn. Het sportpark lag immers ingeklemd tussen een goederenspoorlijn en de terreinen van de *AGO* waardoor de ruimte was begrensd. De voetbalclub *SV Diemen* had in de eerste helft van de jaren tachtig duidelijk gemaakt dat er behoefte was aan zes velden. Daarbij kwam dat de honkbal sport een groot beslag legde op de ruimte. En *Giants* had grote ambities. De honkballers wilden doorstoten naar de Nederlandse top en ook Europese wedstrijden gaan spelen. De wens was om bij de aanleg van een nieuw veld de maten voor internationale wedstrijden aan te houden. De minimale afmeting van een honkbalveld is 98 meter en de door *Giants* gewenste afmeting was 120 meter. Dat laatste was niet haalbaar op sportpark *De Diemen*. De minimale afmeting wel, want de Amsterdamse honkbalvereniging *HCTIW* speelde op *De Diemen* op een dergelijk veld.

Onduidelijkheid vergoeding

De sportverenigingen die zouden verhuizen naar het nieuwe complex zouden een vergoeding krijgen voor hun oude clubaccommodatie. In de regeling die met de clubs was afgesloten stond de formulering dat de clubs de waarde van hun gebouw vergoed kregen bij een verhuizing. Hierbij was echter niet opgenomen of dit de nieuwwaarde, de vervangingswaarde, de gebruikswaarde of de restwaarde zou zijn. Aan de Diemense verenigingen werd meegedeeld dat de gemeente bij verhuizing in Diemen uitging van de vervangingswaarde. *SV Diemen* kon een bedrag van ongeveer 500.000 gulden tegemoetzien en *Giants* een bedrag van ongeveer 300.000 gulden ervan uitgaande dat zij naar sportpark *De Diemen* zouden verhuizen.

Almere in beeld

De voorzitter van *Giants Diemen*, Hans Hellingman, was directeur van sponsor *Unique Uitzendbureau*. Zijn hoofdkantoor zat in Almere en aangezien de gemeente Almere graag topsportorganisaties naar de snelgroeende gemeente wilde halen, ging Hellingman het gesprek aan met mij over de problemen van de honkbalclub. Tijdens dat gesprek opperde hij de mogelijkheid om de hele vereniging *Giants* naar Almere te verhuizen. Daarmee zou het ruimteprobleem van de gemeente Diemen opgelost worden en de vereniging *Giants* zou een echt ►

De firma Luycks ("Hier haalt Abraham de mosterd", dat was dus aan de Muiderstraatweg in Diemen) sponsorde *Giants* begin jaren zeventig. De club heette toen Luycks Giants (archief TIW-Survivors)

In 1976 werd *Unique Uitzendbureau* sponsor en veranderde de naam Luycks Giants in *Unique Giants* (archief TIW-Survivors)

honkbalstadion krijgen. De vraag van de heer Hellingman was of de vereniging *Giants* in dat geval ook de waarde van de oude accommodatie als vertrekpremie mee kon krijgen. Tijdens dat gesprek heb ik mij niet voorzichtig genoeg geuit en hem meegedeeld dat ik daar wel iets in zag. Misschien heb ik mij zelfs wel stiller uitgelaten dan dat.

Jeugdleden

Een paar weken later deelde de heer Hellingman mij mee dat de algemene vergadering van de vereniging met slechts enkele tegenstemmen had besloten naar Almere te verhuizen. Hij vroeg mij de toezeggingen van het eerste gesprek te gaan realiseren. Kort na dit gesprek werd ik in Diemen echter aangesproken door een paar verontruste ouders. De algemene vergadering had weliswaar bijna unaniem ingestemd met de plannen naar Almere te verhuizen, maar de ruim honderd jeugdleden hadden geen stemrecht. De mensen die wel lid waren, waren hoofdzakelijk de mensen die rond het eerste honkbalteam functioneerden en ook de profspelers van de vereniging waren lid geworden. De verontruste ouders maakten duidelijk dat hun kinderen hun sport in Diemen wensten te blijven beoefenen. Voor mij was dat een echte eyeopener, misschien niet zo slim van mij, maar ik wil de zaken niet mooier voorstellen dan ze in die tijd waren. Er was een toezegging dat *Giants* bij vertrek naar Almere de waarde van de clubaccommodatie

*De ruim honderd jeugdleden
hadden geen stemrecht.
De verontruste ouders maakten
duidelijk dat hun kinderen
hun sport in Diemen wensten
te blijven beoefenen.*

mee zou krijgen en er was een groep jeugdleden die in Diemen wilde blijven spelen. Een groot probleem voor mij als wethouder sportzaken en financiën.

Survivors

De verontruste ouders zaten niet stil. Vijf van hen, Jack Hoogland, Ed Wijnberg, Maarten Breggeman, Piet Ferwerda en Jan Wolf, onderhielden de contacten met de gemeente Diemen. Zij richtten met andere ouders een nieuwe vereniging op met de naam *Survivors Diemen*. Op een donderdag in die periode was er een vergadering van de raadscommissie Welzijn, Sport en Financiën. Die avond stonden er twee belangrijke punten op de agenda. Namelijk de nieuwbouw van jeugdhonk *Stennis* en de herinrichting van het sportpark *De Diemen*. Omdat de jongeren van *Stennis* hadden aangekondigd dat ze met een grote groep zouden komen, was dat punt vooraan op de agenda gezet. Even voor acht uur was er niet alleen een groep van ongeveer dertig luidruchtige jongeren, maar ook een groep van ongeveer tachtig jeugdige honkballers in het tenue van *Giants* aanwezig bij het gemeentehuis. Vooral dankzij Willem Vedder, een van de oudere jongeren die

aanwezig was, bleven de dertig jongeren rustig terwijl de agenda in omgekeerde volgorde werd afgewerkt. Die avond was de raadscommissie van mening dat de wethouder er alles aan moest doen om honkbal voor Diemen te behouden. De plannen voor sportpark *De Diemen* met een relatief klein honkbalveld konden weer uit de kast en na enig tegenstribbelen van *SV Diemen* waren alle clubs akkoord met de voorgestelde indeling van het sportpark. Naast *SV Diemen* en *Survivors* zouden ook de korfballers van *KVD* en *CKVD* en de tennissers van *TVDZ* een plek op het nieuwe sportpark krijgen.

Kort geding

In de overeenkomst was dus geregeld dat de waarde vergoed zou worden bij vertrek, maar niet welke waarde. Wel was vastgelegd hoe die waarde werd vastgesteld. Beide partijen benoemden een onderhandelaar en deze twee onderhandelaars kozen samen een onpartijdige derde. Die drie gaven een bindend advies aan de beide partijen. De gemeente had een goed voorgesprek met de eigen onderhandelaar en gaf hem mee, dat de waarde in de ogen van de gemeente slechts de restwaarde kon zijn. De drie onderhandelaars kwamen tot verbazing van de gemeente unaniem tot dezelfde conclusie. Aan de heer Hellingman werd meegedeeld dat de gemeente Diemen bereid was om 40.000 gulden te betalen. Een hard gelag voor *Unique Giants*. Aan de gemeente Almere was meegedeeld dat de club 300.000 gulden eigen geld zou meebrengen. In de praktijk bleek dat dus nog niet eens 40.000 gulden. In Almere werd zelfs gedacht aan fraude omdat er in een maand tijd 260.000 gulden verdwenen leek. Van fraude was geen sprake, wel van een tegenvallend taxatierapport. *Unique Giants* spande vervolgens een kort geding aan tegen de gemeente Diemen. De advocaat van de gemeente Diemen, mr. Willem Wiarda, weerlegde echter alle eisen van *Giants Diemen* en de president van de Amsterdamse rechtbank mr. B.J. Asscher wees alle eisen af. *Unique Giants* moest zelfs de kosten van de rechtszaak en die van de advocaat van de gemeente betalen. Omdat er ook nog enige achterstallige huur was, bleef van de 40.000 gulden ongeveer de helft over.

TIW en Survivors

De Amsterdamse honkbalvereniging *HCTIW* deelde vervolgens mee dat zij niet van plan was uit Diemen te vertrekken. Na enig gesteggel tussen de wethouders sportzaken van Amsterdam en Diemen bleek Amsterdam bereid om 200.000 gulden te betalen aan Diemen als *TIW* mocht blijven. Voor Diemen was dat bespreekbaar als de beide verenigingen zouden fuseren. *HCTIW* was daar zeker in het begin niet toe bereid, maar Amsterdam eiste van die club dat ze dat zou doen. Ook Diemen zette druk op *Survivors* om de fusie te laten slagen. De honkbal sport in Diemen zou daardoor een breder draagvlak krijgen. Na veel vergaderingen van de besturen van *Survivors* en *HCTIW* fuseerden de beide clubs tot *TIW Survivors*.

Na veel vergaderingen van de besturen van Survivors en HCTIW fuseerden de beide clubs tot TIW Survivors.

De gemeente Diemen besloot dat *TIW-Survivors* niet het bespaarde bedrag van het oude clubhuis van *Giants* zou krijgen voor een nieuw clubhuis. Tijdens de bouw van het clubhuis kwam de club mede daardoor in financiële problemen. Half januari 1991 dreigde de aannemer de bouw te staken en de aanwezige bouwmaterialen weg te halen van de bouwplaats.

Lening

Op een zeer onconventionele manier heeft de gemeente Diemen toen de helpende hand toegestoken. In plaats van een ambtelijk voorstel dat door B&W goedgekeurd werd en vervolgens door de raad werd vastgesteld, was de raadscommissie Financiën, Sport en Welzijn het eerst aan de beurt. Na instemming van de commissie werd een raadsvoorstel voorbereid dat de dinsdag daarna door B&W werd vastgesteld en twee dagen later op 31 januari 1991 door de gemeenteraad werd besproken. Het voorstel hield in dat de gemeente aan *TIW-Survivors* een lening zou verstrekken om het clubgebouw af te laten bouwen.

Piet van Diemen

Ik mocht als wethouder uitleggen dat *TIW-Survivors* een achterstand had ten opzichte van de clubs die een clubhuis achter lieten op hun oude accommodatie. Die kregen een fors startkapitaal voor hun nieuwe clubhuis. *TIW-Survivors* kreeg dat niet. De gemeenteraad was vooral bezorgd dat de vereniging de exploitatie van een clubhuis daardoor niet rond zou krijgen. Piet van Diemen, fractievoorzitter van de VVD en de leider van de oppositie, verwoordde dat duidelijk: "De schorsing die wij dachten nodig te hebben, is niet nodig. Al fluisterend hebben wij een fractiestandpunt bepaald. Wij volgen schoorvoetend het voorstel in de hoop dat wij vóór de lening geheel is verstrekt, de cijfers in handen hebben die wij nodig achten,

Voormalig wethouder Steven Dijk (archief Steven Dijk)

een financieringsbegroting en een exploitatiebegroting. Ik hoop wel dat men in juni niet nog zoveel energie over heeft dat de ballen weer, zoals voorheen, zo hard worden geslagen dat die weer op het tennisveld terecht komen." Piet van Diemen was een fanatieke tennisser, net als zijn fractiegenoot Theo Weterings (nu burgemeester van Tilburg) en Frank van den Berg van *D66*. Zij waren alle drie actief in *TVDZ*, de vereniging die naast het honkbalveld haar tennisbanen had.

Unaniem akkoord

Na de toelichting van Piet van Diemen constateerde burgemeester Bob de Hon dat de raad zonder hoofdelijke stemming unaniem akkoord ging met het collegevoorstel om *TIW-Survivors* de helpende hand te bieden. De aannemer hervatte de bouw van de clubaccommodatie en de kosten werden betaald uit de lening van de gemeente. Na enige tijd bleek de honkbalclub toch niet in staat om de verplichtingen aan de gemeente na te komen. De gemeente werd daardoor eigenaar van het gebouw waarna de vereniging *TIW-Survivors* huurder werd.

In de zomer van 1991 werd op een zonnige dag het clubgebouw in gebruik genomen. Aan mij was de eer om de eerste bal te werpen. In 2005 heb ik nog een zomer softbal gespeeld bij de club en ik heb nog altijd mijn *TIW-Survivors*-kostuum.

Fletcher Green, piloot van de Wellington HE 154

EEN AUSTRALISCHE HELD IN DIEMEN

Wiard Krook

F/Sgt. F.W.R. Green
(1919-1943)

In de nacht van 11 op 12 juni 1943 werd de *Wellington HE 154* tijdens de retourvlucht naar Engeland nabij Muiden door vijandelijk Duits FLAK-geschut neergeschoten. Fletcher Green, Kenneth Fletcher, Edward Milliken, Arthur Jones en John Mell kwamen hierbij om het leven toen hun vliegtuig neerstortte op Diemens grondgebied. Wie was piloot Fletcher Green en hoe leeft hij voor altijd voort in zijn vaderland Australië waar hij nooit terugkeerde?

Wunghnu bij Melbourne

Fletcher William Randall Green werd op 9 augustus 1919 geboren in het Australische plaatsje Wunghnu. Het ligt ruim 230 km ten noorden van Melbourne en staat bekend als een 'rural township'. Het was een in 1868 door Europeanen gestichte nederzetting in de Goulburn Valley. Aangenomen wordt dat de plaatsnaam werd ontleend aan de taal van de oorspronkelijke bewoners. Het is niet bekend hoeveel inwoners er in 1919 waren, maar in 1921 telde het plaatsje niet meer dan 239 zielen. In 2011 waren dat er in het totaal 236.

Tweede Wereldoorlog

De vader van Fletcher Green was George Edward Green en zijn moeder Agnes Isabella Green-Kilpatrick. Fletcher

had twee zusters: Olive en Anne en drie broers: Allan, Ralph en George jr.

In 1939 raakte Australië, als onderdeel van het Gemenebest, ook betrokken bij de Tweede Wereldoorlog. In dat jaar was Fletcher 20 jaar oud. Zoals zoveel jongens, die waren opgegroeid in een klein Australisch stadje waar niet veel te beleven viel, meldde hij zich in 1941 als oorlogsvrijwilliger bij de *Royal Australian Air Force* (RAAF). Hij werd geregistreerd met het dienstnummer 408829. Na een basisopleiding in Australië werd hij achtereenvolgens in Egypte, Zuid-Afrika en Zimbabwe (voormalig Rhodesië) gedetacheerd, waarna plaatsing in Engeland volgde.

Flying wing

Dankzij de toegankelijke *National Archives of Australia* weten we veel over de opleiding en de carrière van Fletcher Green. Zijn vliegopleiding begon op 2 februari 1942. Eerst nog in een klein éénmotorig vliegtuigje, een *Tiger Moth*, daarna in mei 1942 in een *Harvard*. Op zijn beoordelingsrapport staat wel de opmerking "Does not look round enough", dus daar moest hij nog even aan werken. Op 5 juni 1943 krijgt Fletcher de fel begeerde vliegenierswing voor op zijn uniform.

Fletcher Green op 2-jarige leeftijd

Het gezin Green met linksachter de ouders Agnes en George Green. Daarnaast hun kinderen Anne, Ralph, Fletcher, Olive en vooraan Allan en George jr.

RAAF Piloot Fletcher Green met zijn moeder Agnes. De plunjebalen staan klaar voor de overtocht naar Groot-Brittannië

Sgt. Green trots poserend met zijn RAAF vliegenierswing

Vanaf 20 juli vervolgde hij zijn vliegopleiding met solovluchten in een *Harvard II*.

In december 1942 werd het serieus toen Fletcher werd overgeplaatst naar *Coningsby*, een grote opleidingsbasis van de RAF. Daar werd geoefend met het tweemotorige *Airspeed Oxford* lesvliegtuig. Uiteindelijk werd de vliegopleiding van Fletcher afgerond met oefeningen in een vliegsimulator, lessen in formatievliegen en het maken van nachtvluchten in een echte *Wellington Mark 1C* bommenwerper.

Leconfield

Op 10 mei 1943 vond de laatste overplaatsing van Fletcher naar de RAF-luchtmachtbasis *Leconfield* waar de thuishaven was van het Australische 466 (RAAF) Squadron in Engeland.

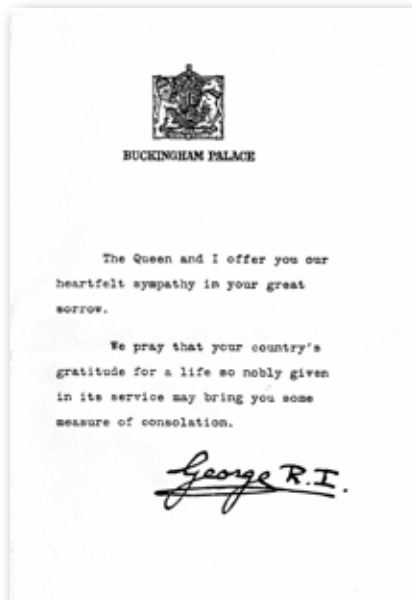
466 RAAF Squadron

Vanaf deze basis maakt de inmiddels tot sergeant bevorderde Fletcher Green als piloot een aantal missies met een *Wellington Mark X*, het vliegtuig waarvoor hij was opgeleid. Zijn staat van dienst vermeldt onder meer het leggen van zeemijnen nabij Schiermonnikoog en het zoeken naar overlevende geallieerde militairen op zee. Belangrijk was zijn eerste grote missie naar Duitsland, het bombarderen van Dortmund in de nacht van 23 mei 1943. Ook de bombardementsmissies naar Düsseldorf (25 mei 1943) en Wuppertal (29 mei 1943) lopen veilig af voor piloot Fletcher en zijn bemanning.

Een heldendaad die vrijwel zeker vele levens van Diemense en Amsterdamse burgers redde.

Heldendaad

Zoals elders reeds uitvoerig werd gepubliceerd, ging het in de nacht van 11 op 12 juni 1943 geheel mis (zie: www.he154.nl). Tijdens de retourvlucht naar Engeland werd de *Wellington HE 154*, voor zover thans wordt aangenomen, nabij Muiden door vijandelijk Duits FLAK-geschut neergeschoten. Piloot F/Sgt. Fletcher Green en alle andere bemanningsleden, te weten F/Sgt. Kenneth Fletcher (navigator), F/Sgt. Edward Milliken (radiotelegrafist en boordschutter), Sgt. Arthur Jones (bommenrichter en boordschutter) en F/Sgt. John Mell (staartschutter), kwamen hierbij om het leven. Door het brandende vliegtuig niet met parachutes te verlaten, maar te trachten een noodlanding op het IJsselmeer te maken, werd de actie een heldendaad die vrijwel zeker vele levens van Diemense en Amsterdamse burgers redde. Sgt. Jones was de enige Engelsman die door de RAF bij het Australische 466 Squadron was ingedeeld. Uit respect werden alle Australische bemanningsleden postuum bevorderd tot Flight Sergeant.

Een schriftelijke blijk van deelneming voor de nabestaanden van F/Sgt. Fletcher Green van de Engelse koning George VI vanuit Buckingham Palace

Ereveld Nieuwe Ooster

Medio 1985 werd dankzij een publicatie van Frits Reurekas algemeen bekend dat Fletcher Green en zijn overige bemanningsleden van de *HE 154*, op het Ereveld van de Nieuwe Ooster Begraafplaats in Amsterdam, liggen begraven. Bij toeval ontdekte de auteur van dit artikel in het gastenboek van het Ereveld een geschreven bericht, gedateerd 22 juli 2008, van Val Green (een volle ➤

nicht van Fletcher) en haar echtgenoot Roy Rokahr uit Tatura, Victoria, Australië. "We think and speak of you often" was de groet bij hun bezoek aan de begraafplaats. Uit informatie op het internet bleek dat in hun woonplaats het 'Tatura Irrigation & Wartime Camps Museum' was gevestigd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden hier in een kamp onder andere krijgsgevangenen geïnterneerd. In 2014 exposeerde Val Green hier haar niet onverdienstelijke schilderkunst. Via de directrice van dit museum kwam in 2014 contact tot stand met de familie. Inmiddels zijn vele leden van de familie Green opgespoord. Allen zijn op de hoogte van de heldendaden van Fletcher Green en zijn bemanningsleden.

Ook Kim, de dochter van nicht Mavis Green-Gallienne, mochten we in 2018 met haar echtgenoot Kevin Keeble in Amsterdam, Diemen en Overdiemen rondleiden.

Door de vele contacten en emails is duidelijk dat de bemanning van HE 154 en in het bijzonder 'Uncle Fletcher' niet zijn vergeten in Australië. Elk jaar vindt een gezamenlijke herdenking plaats.

Tekening waterverf op papier van Val Rokahr-Green (coll. HKD)

Monument

Tot ieders spijt moest de officiële onthulling van het herdenkingsmonument voor de verongelukte

Een bijeenkomst in mei 2018 van enige familieleden van Fletcher: vlnr: de nichten Val Rokahr-Green, Mavis Green-Gallienne, Muriel Green, Patzy Green, Helen Green en Dorothy Heard-Green. Zittend neef Doug Green met echtgenote Norma. Moeder Agnes ontbreekt helaas op de foto. Op tafel de medailles van Fletcher

Neef Doug Green toont als schatbewaarder van de familie het bewaard gebleven Log Book van het 466 Royal Australian Air Force Squadron van zijn oom Fletcher (mei 2028)

Het achternichtje Hannah Freeman laat de naam van haar beroemde oud-oom en piloot zien op de 'Roll or Honour Memorial' bij de ingang van het sportterrein van Wunghnu in de buurt van de boerderij waar Fletcher werd geboren

bemanning van de HE 154 in Diemen door de coronacrisis worden uitgesteld. Het monument, bestaande uit de in 1985 opgegraven Wellington-motor, zal worden geplaatst in een speciaal daarvoor ingerichte munitiebunker van de Kustbatterij bij Diemerdam (Fort Diemerdam) te Overdiemen. Dit is vlakbij de plaats van de ramp uit 1943. De nieuwe datum voor de opening, waarbij mogelijk de ambassadeur van Australië aanwezig zal zijn, zal later bekend worden gemaakt.

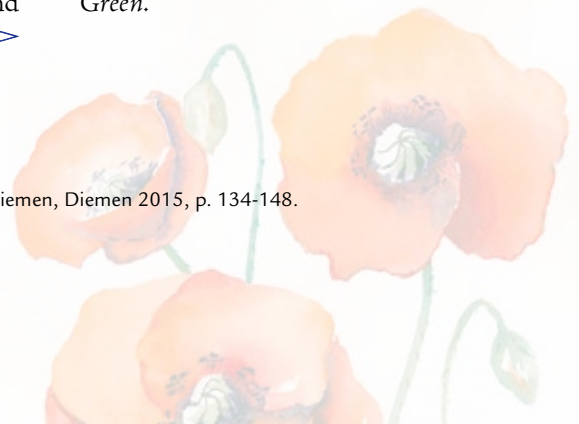
Inmiddels hebben velen dit bijzondere HKD-project gesponsord door middel van crowdfunding. Doe mee want elk bedrag is welkom:

<https://www.doneeractie.nl/monument-voor-omgekomen-vliegers-wo2-in-diemen/-42202>.

Het beeldmateriaal werd met dank ter beschikking gesteld door de families Green.

Literatuur

- **Krook**, Wiard: *De laatste vlucht van Wellington HE-154*, in: *Diemens Oorlog*, Historische Kring Diemen, Diemen 2015, p. 134-148.
- **Reurekas**, J.F.: *Diemen 1940-1945*, Diemen, 1985.

Zomer 1950: Zegetocht Diemer Harmonie in Europa

BURGEMEESTER DALLINGA: “ES WAR WUNDERBAR IN DER SCHWEIZ”

Bert Roest

Een zegetocht in Europa? Jazeker, het klinkt wat gezwollen, maar de Diemer bevolking ervaarde het wel degelijk zo. De *Diemer Harmonie* gold in de jaren na de oorlog als een Nederlands toporkest, dat elk jaar weer in de hoogste prijzen viel met de perfecte uitvoeringen. Het is dan ook niet zo gek dat er vanuit het buitenland uitnodigingen binnenkwamen. Zo gingen de Diemer muzikanten in de zomer van 1950 naar Zwitserland voor een concert. Ondertussen was er ook in Luxemburg een verblijf en optreden gepland. De *Diemer Courant* stuurde een verslaggever mee om dit speciale gebeuren nauwkeurig vast te leggen. Dus een verslag uit de eerste hand. We citeren veel hieruit, maar deze bijzondere reis waaraan 130 mensen inclusief burgemeester Dallinga deelnamen, vraagt om overdrukken uit de vele pagina's die in de *Diemer Courant* stonden. ➤

Diemen
GERUCHTEN OM DE ZWITSERSE REIS VAN DE DIEMER HARMONIE.
Er is de laatste week heel wat gesproken over de Zwitserse Reis van de Diemer Harmonie. We prijzen ons gelukkig, dat we in staat zijn, het juiste licht over deze zaak te doen schijnen.
Het bestuur van de Diemer Harmonie is bijna het slachtoffer geworden van het groot vertrouwen, dat zij stelde in één harer medebestuurders, de heer J. van S., uit Amsterdam, die de gehele organisatie der Zwitserse Reis op zich had genomen. Deze heer heeft zich dit vertrouwen niet waardig getoond en indien zowel bestuur, als de heer Van Tilburg en zeker niet in geringe mate, de burgemeester, niet tijdig hadden ingegrepen, dan waren de gevolgen voor de Harmonie rampzalig geweest.

Diemer Courant, 17 juni 1950

Op 29 juni 1950 staan vier bussen van Maarse & Kroon gereed voor vertrek naar Zwitserland. De groepsfoto is genomen voor Café Mulder in de Burgemeester Bickerstraat 7 (foto De Telegraaf/\Nieuws van de Dag)

Diemer Harmonie naar Luxemburg en Zwitserland EEN ZEGETOCHT!

(Van onze speciale verslaggever.)

Zo kort mogelijk een verslag van de reis, later volgt een volledige beschrijving van de tournee in zeer uitgebreide vorm.

Diemenaren, de wijze waarop uw orkest in Valkenburg-Luxemburg en Zurich bejubeld, ik

Diemenaren, de wijze waarop uw orkest in Valkenburg-Luxemburg en Zurich bejubeld, ik zou haast zeggen gedragen is, kan hier niet in enkele woorden neergeschreven worden. Concerten voor duizenden mensen, die de ene toegift na de andere afdwongen en maar met bloemen kwamen aandragen en onze president, de heer Vreeken, bij het geven van de bloemen kustte, onze vrouwelijke leden de handen kusten en uitriepen: „Das ist Musik machen, wir haben keinen Orkest in der Schweiz wie Ihr Orkest.

niet allemaal verhalen in dit korte verslag. Ik schrijf hier neer, wat mij zo maar invalt.

Een reis, een zegetocht, om nooit te vergeten.

Een succes in alle opzichten, een succes wat niet alleen geheel Diemen, neen, geheel Nederland aangaat.

Schitterend natuurschoon, de eeuwige sneeuw op de bergen, wij waren op zeer grote hoogte, het ene was nog mooier als 't andere en daarbij die wonderbaarlijke hartelijkheid van die Zwitsers, wij werden er verlegen onder. In geheel Zwitserland zouden wij concerten kunnen geven en desnoods geld toe kunnen krijgen. Jammer, dat de Harmonie dat natuurlijk niet accepteren kon. Het werk roept weer, hoewel de mensen daar niet geloven wilden, dat uw orkest uit liefhebbers (dilettanten) bestond dat is beroepswerk! Dan die ont-

Kom Zaterdag 8 Juli uw offer brengen!

golf heeft meegemaakt, en zegt onder gelach, te vermoeden, dat zelfs enkele de gletsers hebben beklommen, daar er een paar met pleisters zijn teruggekomen. Niets hebben we in Diemen meer gehoord, men heeft ons te-

Reeds in Valkenburg was het succes begonnen, prima gespeeld, dankbaar publiek, hoewel men daar wel wat gewend is, had men vertelt in jaren niet zulk een muziek gehoord te hebben. In Luxemburg had het gezelschap geconcentreerd voor wel 10.000 mensen. Geslapen had men haast niet, daar was men dan ook niet voor uit geweest. Burgemeester Dallinga was dikwijls de reddende engel geweest met het gebruik van de taal.

De voorbereidingen begonnen teleurstellend

In het voorjaar was er ophef over de reis van de harmonie naar Zwitserland. Veel was geregeld, maar uiteindelijk dreigde de zaak te worden afgeblazen. Of toch niet... Hierover is in het vorig nummer van dit blad over geschreven. Het verblijf in het buitenland was niet goed geregeld en de financiën waren niet op orde. Grote teleurstelling bij de muzikanten, die alle voorbereidingen en hun vakantie op de reis gericht hadden. Uiteindelijk was het te danken aan de heren Van Tilburg en Valk dat de reis toch doorgaan. Zij regelden de hele reis en de optredens opnieuw zodat op donderdagochtend 29 juni 1950 kon worden vertrokken.

Tussenstops in Valkenburg en Luxemburg

Indertijd was een reis naar Zwitserland een hele operatie. Driekwart van de wegen waren tweebaans die door allerlei dorpjes en kleine steden gingen. De snelheden lagen mede daardoor behoorlijk laag. Reden om tussenstops te maken en meteen de gelegenheid te baat nemen om concerten te geven. In Valkenburg was de eerste stop en 's avonds meteen een optreden. Het enthousiasme was daar groot. Een grote prestatie omdat Limburg heel wat gewend was met goede orkesten.

Daarna ging de reis naar de stad Luxemburg. Ontvangst op het stadhuis en een toespraak van de locoburgemeester van de stad. Die haalde de band tussen de landen aan door te refereren aan koning Willem III die het hertogdom in 1867 zelfstandigheid had gegeven: 'De eenheid manifesteert zich ook in de nationale kleuren welke voor beide landen dezelfde zijn.'

De volgende morgen dacht men in vijf uurtjes in Zürich aan te komen. Het werden ruim elf uur. 'Het was een prachtige reis met mooie landschappen en ontzettend hoge bergen in de Vogezen. De autocars zijn zwaar op de proef gesteld. Kokend water van de autokoeling werden met man en macht uit een beek langs de weg aangevoerd om verder te kunnen rijden,' schreef de krant.

Diemer Courant, 8 juli 1950

De reis naar Luxemburg en Zwitserland EEN GROOT SUCCES

(Van onze speciale verslaggever.)

Donderdag 29 Juni vertrok het uit ruim 130 personen bestaande gezelschap van de Diemer Harmonie uit Diemen naar Valkenburg. De weersomstandigheden waren niet ideaal, maar 't was droog. Na op de gevoelige plaat gezet te zijn, startte men om

pl.m. 8 bezette hele geinsigne loos ge burg, t werd d drikkaac Over waar o Het we naarna het. N

De gastvrijheid van die Zwitsers is geweldig, ik zou haast zeggen, voor ons nuchtere Hollanders overdreven. U zoudt denken als U daar enige dagen gastvrijheid geniet in hun prachtige huizen, U toch wel eens onderweg kunt tracteren; geen sprake van; zij betalen alles en drong daar nu niet te veel op aan, want dan zou U kwade vrienden worden. Ik ben Uw gastheer en dat blijf ik, tot U Zwitserland verlaat! Ik heb 't meegemaakt, dat ik iemand sigaretten zag kopen in een restaurant en de gastheer trouw medeliep en betaalde! Een D.-H.-lid, één der oudere leden, gepensionneerd, ondergebracht bij een gepensionneerde Zwitser, gesmeekt werd 6 weken te blijven en zich er van af trachtte te maken, door te zeggen: „Ik heb toch geen kleding voor 6 weken bij mij! „Geefst niets, kopen wij voor. U!!!“

hadden veel succes.

Om 8 uur werd afgemarcheerd, de fanfare Municipale voorop, met aan 't hoofd de Volendammers en de Nederlandse vlag, daarachter de Diemer Harmonie en werd om beurten een fikse mars ingezet. Het geheel maakte een prima indruk.

8.30 ontvangst op 't Stadhuis in Luxemburg door de Burgemeester en Ned. t. Zeer interessant.

van de waarnemend Burgemeester de stad Luxemburg.

stad Luxemburg en het gemeentebeprijzen zich gelukkig een Nederlandse kverening welkom te mogen heten. or de Benelux zijn Nederland en Luxemburg in het heden verbonden; echter is ind tussen beide landen reeds van zeer datum.

wij ons in de geschiedenis verdiepen.

Diemer Courant, 8 juli 1950

WELKOM „DIEMER-HARMONIE”.
Op de wijze van: „Hallé-Hallo”.

1.

De Harmonie kwam van haar reis,
weer naar huis toe.
Uit 't land van sneeuw en edelweisz,
en ze hoort toe,
Wij allen zingen, groot en klein,
dat wij zeer trots op jullie zijn,
Hartelijk welkom, onze Diemer-Harmonie,
Hartelijk welkom, Diemer-Harmonie.

2.

Geen ambassade of Gezant,
't Kan niet schelen,
Vertegenwoordigend ons land,
Als zo velen,
Schiep zoveel goodwill, een, twee, drie,
Als ginder onze Harmonie,
Daarom hulde, aan de Diemer-Harmonie,
Daarom hulde, aan de Harmonie.

3.

Uw sympathieke Directeur,
de Heer Swager,
Muziek van hem stelt nooit teleur,
Is 't een schlager,
Een symphonie, wals of taptoe,
't Gehoor dat juicht spontaan U toe,
En brengt hulde aan de Diemer-Harmonie,
Ja, brengt hulde, aan de Harmonie.

4.

Muziek die door U wordt gespeeld,
Klinkt zo prachtig,
En ieder luistert, niet verveeld,
Maar aandachtig,
In 't vreemde land, 't geen betoog,
Hield gij de eer van Holland hoog,
Daarom hulde aan de Diemer-Harmonie,
Daarom hulde aan de Harmonie.

5.

't Reisplan kreeg plots tegenslag,
Stilgezwegen,
Wat niemand nog meer had verwacht
Werd verkregen,
De reis die ging gelukkig door,
Een goede kracht spant zich er voor,
Dat was Tillie en hij deed het heel spontaan
Dank aan Tillie, Tillie van de laan.

6.

Dat Burgemeester mee wou gaan,
Is vererend,
Hij denkt vast over Uw bestaan,
Zeer waarderend,
Ja Burgemeester Dallinga,
Stelt U op hoge prijs, trala,
Dat is hulde, voor de Diemer-Harmonie,
Dat is hulde, voor de Harmoie.

7.

Ge ziet nu dit spontaan onthaal,
van de mensen,
Succes dat willen w' allemaal,
U steeds wensen,
De Harmonie, ja dat is waar,
Ze staat voor iedereen steeds klaar,
Nogmaals welkom, aan de Diemer-Harmonie
Nogmaals welkom, Diemer-Harmonie.

Ontvangst in Zwitserland

Er was een heel feestterrein in Zürich ingericht. Ondanks de late aankomst – tien uur 's avonds – zorgde de stad voor een grootse ontvangst van het orkest. Brood en wijn stonden klaar, maar het liep in de soep omdat het ging stortregenen. Dus iedereen werd naar een grote zaal gebracht en daar ging het feestelijk welkom verder. De volgende morgen, tijdens het eerste concert, was het tropische warm, 40 graden. De *Diemer Courant*: "Tropische hitte. Naar 't Zweischer meer, waar in een prachtige tuin voor zeker 5.000 mensen, misschien wel meer, een concert werd gegeven. Zo mooi zoals misschien nog nooit door de *Diemer Harmonie* is gegeven. Dirigent Mantegazzi van 't Züricher orkest was aanwezig en complimenteerde dirigent Swager hartelijk en verklaarde onomwonden in Zwitserland een dergelijk mooi orkest niet te vinden was.' Vele toegiften later hadden orkestleden en publiek de tranen in de ogen.' 's Avonds was tijdens een optreden in Altstetten de sfeer wederom euforisch.

Vele toegiften later hadden orkestleden en publiek de tranen in de ogen.

Terugreis en weer thuis in Diemen

De hele trip duurde zes dagen. Ondanks het vroege uur zwaaiden honderden Zwitsers de bussen en auto's uit. Er werd lyrisch gesproken over de gastvrijheid van de Zwitsers. Spontaan betaalden mensen van alles en nog wat. Zie ook een overdruk uit de krant elders bij dit artikel. Over onze burgemeester bij het afscheid schreef de krant: "De Burgemeester, onze Burgemeester en langzamerhand onze vriend, zei "es war nicht gut, es war auch nicht prima, es war wunderbar in der Schweiz." Onderweg terug werd er nog veel gekkigheid uitgehaald, zo enthousiast en tevreden waren de Diemer muzikanten over de geslaagde reis. De Diemer bevolking en de vele verenigingen bezorgden de *Diemer Harmonie* een groots welkom bij terugkomst op woensdagavond 5 juli 1950. De zaterdag erop werd de geslaagde reis nog eens dunnetjes in de schijnwerpers gezet.

Diemer Courant, 8 juli 1950

De Diemer bevolking en de vele verenigingen bezorgden de Diemer Harmonie een groots welkom bij terugkomst.

Groot was de opkomst op 5 juli 1950 voor het Diemense raadhuis tijdens de verwelcoming van de leden van de Diemer Harmonie na hun terugkomst uit Zwitserland (foto De Telegraaf/Nieuws van de Dag)

Een fotokaart, een briefkaart en een sigarenbandje

DRIE KORTE VERHALEN BIJ DRIE DIEMENSE ZAKEN

Taco ten Dam

Kleine, op het oog vaak onbelangrijke documentjes, leveren bij nader onderzoek altijd een verhaal op. Want wat valt er nou te vertellen over een fotokaart met al lang verdwenen huizen? Waarom moest het schoolhoofd van een katholieke school in 1942 via een onhandige omweg aan een kasboek komen? En waarom had Piet van Leeuwen van Café-Restaurant-Hotel De Kroon aan de Muiderstraatweg zijn eigen sigarenbandjes?

1923: Martine en Hilly van Boven van de Hartveldseweg

Een stukje papier met "Hartveldseweg Diemen" is de enige aanwijzing bij de fotokaart die is verstuurd op 27 juli 1923. Op de afbeelding staan wat villa's. Bij één daarvan wappert een vlag, de bomen in de voortuinen dragen groen, maar wat vooral opvalt is het lange witte hek voor de huizenrij. Wilden de bewoners van het rijtje huizen gezamenlijk hun voortuinen afschermen van de straatkant? Daar is immers een zeer smalle stoep en dan meteen de rijweg. Aan de overkant van de weg puft vele malen per dag hijgend hortend en stotend met veel lawaai de *Gooische Stoomtram* voorbij. Het gevaarte is berucht vanwege de ontelbare ongelukken, veelal

met dodelijke afloop. *De Gooische Moordenaar* is daarom de bijnaam in de volksmond. Als er in de huizen achter het witte hek dus kinderen wonen, is het zeer voorstelbaar dat de ouders een hek voor de woningen wilden. Maar kinderen, waren die er dan? De afbeelding schiet ons te hulp. Uiterst rechts is van het hek een soort poort gemaakt. Op de bovenste dwarsplank van de poort staan de naam Martine en de letters Hilleg.....

We gaan op onderzoek uit op internet en al snel blijkt dat het gaat om de namen van de dochters des huizes. Martine "Tini" (1912) en Hillegonda Martine "Hilly" (1916) zijn de dochters van Jouke van Boven

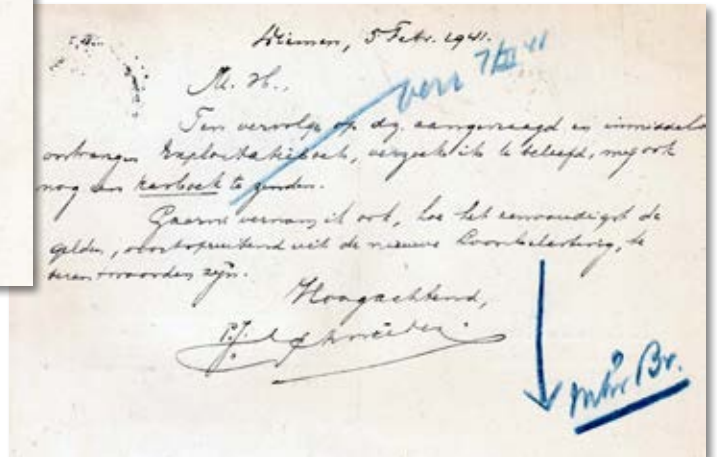
En dan gaan de bellen rinkelen, die naam is natuurlijk bekend in Diemen van de Burgemeester De Kievietstraat.

(1886) en Hillegonda Martina Leonarda "Hil" Belzer (1886). Jouke komt uit Nieuwer Amstel en vertrekt voor de liefde naar Diemen. Maar het verhaal gaat verder. De opa van Tini en Hilly is George Belzer, oorspronkelijk een schipper uit Gorinchem. George verhuist op zijn 27-ste naar Amsterdam als hij in 1877 met de 21-jarige Evertje de Kieviet trouwt. En dan gaan de bellen rinkelen, die naam is natuurlijk bekend in Diemen van de Burgemeester De Kievietstraat. Klopt allemaal. Evertje is de dochter van J.H. de Kieviet, een makelaar uit Diemen die in 1893-1902 ook burgemeester van Diemen is. De Kieviet werkt nauw samen met Amsterdamse makelaars en notarissen bij grond- en huizenveilingen die in *Café Vervetjes* bij de Diemerbrug plaatsvinden. Niet zo gek dus dat schoonzoon, dochter en kleinkinderen uiteindelijk goed behuisd in Diemen woonden.

Aanvragen voor de kleinste zaken werden per post aangevraagd.

1941: De bestelling van P.J. Schneider, hoofd van de Sint Petruschool

Tussen 1888 en 1917 stonden religieuze en niet-religieuze politieke partijen lijnrecht tegenover elkaar over de financiering van het bijzonder onderwijs. In 1917 werd overeenstemming bereikt over de financiële gelijkstelling van bijzondere en openbare scholen. In 1921 trad de *Wet Lager Onderwijs* in werking. Het *Nederlandse Episcopaat* wilde alles in één hand houden en richtte een centraal bureau op om de katholieke schoolhoofden en besturen bij te staan in hun uitvoering van de *Wet LO*. In de praktijk betekende dat dat vrijwel alles wat met beleid en financiën te maken had via het *Centraal Bureau voor Onderwijs en*

Opvoeding in Den Haag moest lopen. Aanvragen voor de kleinste zaken werden per post aangevraagd. Zo moest schoolhoofd Schneider van de Diemense katholieke *Sint-Petrusschool* een kasboek bij het Bureau in Den Haag aanvragen. Die bureaucratische gang van zaken werd blijkbaar noodzakelijk gezien in plaats van een aankoop bij de "Bijenkorf van Diemen", maar voornamelijk kantoorboekhandel, van Cor Smit Jzn aan de Hartveldseweg.

1953-1973: Een sigaar van Piet van Leeuwen bij Hotel-Café-Restaurant De Kroon

Voor de liefhebber had een beetje café in de jaren vijftig en zestig altijd een goede sigaar in huis. Geheel in stijl beschikte de cafébaas over een sigaar met een eigen kenmerk: het sigarenbandje. Omdat sigarenbandjes in veel gezinnen werden gespaard, zijn deze kleine stukjes papier met vaak fraaie lay-out bewaard gebleven. Piet van Leeuwen, van

1953 tot 1973 de legendarische eigenaar van *Hotel-Café-Restaurant De Kroon* aan de Muiderstraatweg 24, had ook een voorraadje sigaren met eigen bandjes. Roken was geaccepteerd in het café, van sigaret tot pijp en sigaar. Dat iedereen na het verlaten van het café ongezond bezig was geweest én dat hun kleren een uur in de wind stonken, vond blijkbaar niemand een probleem in die jaren. &

Afbeeldingen coll. Taco ten Dam

Diemer Courant in 1950 soberder

DE VEEKEURING IS TERUG IN DIEMEN: “VRIJ GOED GESTOPTE STIER MET HELLEND KRUIS”

Bert Roest

Het nieuws in de *Diemer Courant* 70 jaar geleden – vierde kwartaal 1950 – wordt minder spannend dan in de jaren ervoor. De plannen voor de Wederopbouw zijn uitgewerkt en het dagelijks leven krijgt meer structuur. Nieuws is er natuurlijk wel, vooral in het derde kwartaal. De maand juli staat de krant wel vol over de reis van de *Diemer Harmonie* naar Zwitserland. Berichten hierover staan elders in deze uitgave. Nog steeds keren Diemenaren terug uit Indië. Men is dankbaar voor de veilige thuiskomst en regelmatig verschijnen er advertenties hiervan in de krant. Vermeldenswaardig is ook het 20-jarig jubileum van de *Diemer Dam Vereniging*. Er is veel elan, de damclub organiseert veel. In het volgende nummer is er uitvoerig aandacht voor de viering van het vierde lustrum van de dammers.

Buurtannonces

Prijs: f 1.— (maximum 3 regels)
Iedere regel meer 35 cent
On-ter letter 25 cent extra

Mede namens mijn Ouders, dank ik allen voor de vele blijken van belangstelling, onderzonden bij mijn terugkeer uit Indonesië.
A. M. VALKENBURG Jr.

Mede namens mijn Echtgenote en Zoon, betuig ik familie, vrienden, buurtgenoten, Kath. Thuisfront en NIWIN mijn hartelijke dank voor de grote belangstelling bij mijn laatste terugkeer uit Indonesië.
B. J. LIRB, Serq. Knif.
C. J. der Kinderenplein 32.

Voor de hartelijke ontvangst bij mijn thuiskomst uit Indonesië, in het bijzonder Kath. Thuisfront, NIWIN, buurtgenoten en alle vrienden, zeg ik, mede namens mijn verloofde en familie, allen mijn oprechte dank
Soldaat P. MARS.
Julianastraat 3, Diemen.

Bij mijn thuiskomst uit Indonesië dank ik, mede namens mijn Ouders, het NIWIN-Comité en kennissen voor de vele blijken van belangstelling.
W. TIJHUIS.
Diemen, Burg. de Kievetstraat 50.

Diemer Courant, 15 juli 1950

De jeugd in de vakantie

Menige huismoeder slaakt de eerstkomende dagen weer een zucht!

Ditmaal evenwel niet van verlichting, de vakanties zijn weer in zicht, voor sommige kinderen in Diemen inmiddels reeds begonnen. Bij alle problemen die de huismoeders in deze tijd reeds hebben, doet zich ook nu weer het probleem gelden, waar moeten de kinderen spelen?

Hoeveel keer heeft het afgelopen jaar niet een waarschuwing in de krant gestaan over baldadigheid, straatschenderij, voetballen op de openbare weg etc., etc. De politie doet dan ook haar best de jeugd zoveel mogelijk van de straat te weren.

Maar waarheen dan!

Wel, zult u zeggen, het Sportterrein! Welnu, U kunt gek oplijken, maar daar mogen ze ook niet spelen! Want wordt gezegd daar vernielen ze alles: de muziekten, de bloembakken etc.

We hebben ons de afgelopen week tot Burgemeester Dallinga gewend, die inderdaad bovenstaande gegevens bevestigde.

Er wordt echter een oplossing gezocht om een gedeelte van het Sportterrein af te zetten, zodat de jeugd zich op het achterste gedeelte van het terrein kan vermaken. Dit zijn evenwel allemaal nog plannen..... en de vakanties staan voor de deur, deels reeds aangevangen.

Wij zijn er van overtuigd, als we namens vele huismoeders spreken en vragen, hakt U de knoop nu eens resoluut door, maakt van die plannen nog voor de vakanties werkelijkheid. U kunt zich van de dank overtuigd houden, niet alleen van vele huismoeders, van de jeugd en van de..... politie.

Diemer Courant, 21 juli 1950

◀ Kinder- en schoolberichten ▶ ▶▶

Naast nieuws over de *Diemer Harmonie* stond in juli de krant vol met berichten over kinderen in de lagere schoolleeftijd. En 70 jaar geleden begonnen de scholen met sportdagen; voor de kinderen waren dat hoogtijdagen. Scholen werden actiever voor de kinderen die de school gingen verlaten. Zie ook een stukje bericht van de openbare school, waar zelfs burgemeester Dallinga bij aanwezig was. De katholieke school en de School met de bijbel waren wat minder uitbundig.

Ook was er ophef over de jeugd, want ja, 70 jaar geleden kon de jeugd zich ook vervelen. Zo stond in de krant van 21 juli 1950 het volgende: “Wat wordt er gedaan voor de jeugd van Diemen? Niets! Zij moeten hun heil zoeken langs de straat. De enige speelgelegenheid – het sportterrein aan de Ouderkerkerlaan – daar worden zij van gemeentewege afgejaagd.” De krant oppert: kan Diemen iets doen? In die tijd gingen mensen nog niet wekenlang met vakantie, dat is het tijdsbeeld toen. De vraagstelling in de *Diemer Courant* leidde tot vragen in de gemeenteraad eind juli. Uiteindelijk werd een hoek op het sportterrein ingericht als speelplek, zo staat dit in de krant van 12 augustus.

Verkoop Betlem ▶ ▶▶

Betlem was aan de rand van de gemeente een uitgaansgebied voor de wijde omgeving. Uit Amsterdam en 't Gooi kwamen veel liefhebbers om er zich te vermaken. Het werd nu verkocht, zo staat in bijgaande advertentie in de krant.

Prentbriefkaart Betlem's Ontspanning, Muiderstraatweg, Diemen (Uitgever Bakker)

HET KOMENDE KINDERFEEST.

Naar we vernemen is het bestuur van de Oranjevereniging er in geslaagd een heijroting samen te stellen voor de komende feesten, waaruit blijkt, dat de kinderen rijklijk zullen worden getraceerd.

Elk kind krijgt vermoedelijk 10 bonnen, bestemd 2 voor draai-, 2 voor zweefmolen, 1 glas limonade, 1 ijsje, 1 appel of peer, 1 zuurstok, 1 krentenbol en 1 reep chocolade. Tevens zullen alle kinderen van de 3 laagste klassen een prijsje kunnen behalen met de kinderspelletjes.

Voor de hogere klassen is een ruims bedrag uitgetrokken, waarvoor behoorlijke prijzen kunnen worden aangekocht. De Burgemeester heeft inmiddels vergunning verleend, om een huis aan huis collecte te houden, waarvoor ook de *Diemer Harmonie* haar medewerking heeft toegezegd, bestemd om nieuw materiaal voor de spelen, terreinrichting, etc. aan te schaffen.

We zijn er van overtuigd, dat de Oranjevereniging, daar zij zo veel activiteit aan de dag legt, in haar pogen zal slagen!

Diemer Courant, 1 juli 1950

HET SPORTTERREIN GEOPEND VOOR DE JEUGD.

De afgelopen week heeft het gemeentebestuur van Diemen, een gedeelte van het Gem. Sportterrein geopend voor de jeugd. Verschillende wippen etc. zijn geplaatst, waarvan reeds een dankbaar gebruikt wordt gemaakt door de jeugd. De muziekten is met harmonica's afgezet, zodat de jeugd deze tent niet kan beschadigen. Wij doen dan ook een beroep op de jeugd en op de ouders deze maatregelen op de juiste wijze te waarderen. Helpt allen mede alles intact te doen houden, want om de muziekten zijn verschillende bloemen geplant in de bloembakken, die straks een mooi effect zullen geven. Misschien zijn er nog wel enkele moeders te vinden, die met een handwerkje of iets dergelijks wat toezicht willen houden; zij kunnen zich van de dank overtuigd houden van vele moeders, die daar hun kinderen heen sturen om te spelen. Niet elk kind is in de gelegenheid om enkele weken naar buiten te gaan. Als men nu de handen in elkaar slaat, dan is hier zonder veel omhaal iets moois te bereiken.

Zij, die zich hiervoor beschikbaar willen stellen, kunnen zich opgeven ten gemeentehuize.

Diemer Courant, 12 augustus 1950

VRIJWILLIGE VERKOPING

G. STEEN, J. P. GEERTS, Makelaars, zullen op MAANDAG 18 SEPTEMBER 1950, des avonds na zes uur, in het verkooplokaal FRASCATI te Amsterdam, ten overstaan van de notaris J. D. OVERBERG, in veiling brengen:

de voormalige uitspanning „BETLEM”

bestaande uit HUIS, BOS EN VIJVERS, gelegen AAN DE WESTZIJDE VAN HET MERWEDEKANAAL, ten zuiden van het vliedat van de Rijksweg, groot 6 HA., 63 A., 20 cA.

Beschrijving dagelijks. Nadere inlichtingen bij de makelaars G. STEEN

Kantoor: O.Z. Achterburgwal 95, Tel. 45222
Privé: Amstelade 112, Tel. 27059 en

J. P. GEERTS
Kantoor: Singel 330, Amsterdam, Tel. 40583
Privé: Van Oudeelaan 52, Naarden, Tel. 7988 (K. 2959)

Diemer Courant, 2 september 1950

DIEMER DAMVERENIGING.

Vorige week hield de Diemer Damvereniging een buitengewone ledenvergadering, in verband met de voorbereidende werkzaamheden voor de herdenking van het 20-jarig bestaan. Dat dammers goed kunnen denken, bleek al spoedig uit de plannen, die uit de verschillende kokers te voorschijn kwamen. De 15e Januari 1931 werd de Diemer Damvereniging opgericht en omstreeks die datum 1951 organiseert de jublerende vereniging een groot damtoernooi. Het zal stil worden in Diemen, want Tilburg en zijn mannen willen heel Diemen zo'n beetje aan het dammen hebben. Op het programma staan om een toernooi, waaraan 14 à 16 1e- en 2e-klassers damverenigingen worden uitgenodigd. Verschillende verenigingen in Diemen zullen een dezer dagen een schrijven ontvangen, waarin elke vereniging wordt uitgenodigd een 5-tal spelers als dammers tegen elkaar uit te laten komen. Fraaie prijzen zijn hiervoor beschikbaar gesteld.

Ook de jeugd krijgt weer een kans een prijs in de wacht te slepen, daar de bekende schoolwedstrijden weer zullen worden georganiseerd. Men wil nu zelfs een stapje verder gaan en de scholen in Duiwendrecht en Betondorp bij deze wedstrijden betrekken.

Op het programma staat verder nog een loterij met 2000 loten tegen lage prijzen en met mooie prijzen. Verder zal een tweetal feestavonden worden georganiseerd, met medewerking van bekende radio-artisten, waar echter alleen toegang hebben: leden, donateurs en genodigden. Vanzelfsprekend staat op het programma een receptie op een nader te bepalen datum, waar men in de gelegenheid zal worden gesteld om de leden van deze actieve vereniging te complimenteren. Kennende het organisatietalent van het dagelijks bestuur van de Diemer Damvereniging, zijn we overtuigd dat dit damfeest zeker zal slagen en we zien dan ook met belangstelling de viering van dit jubileum tegemoet!

Diemer Courant, 2 september 1950

Met dit nummer ontvangen onze abonné's het laatste nummer van de Diemer Courant, althans als abonnementnummer. De stijging der exploitatiekosten nopen ons tot deze stap.

Geheel verdwijnen gaat uw blad echter niet, want vanaf 14 October gaat de Diemer Courant elke veertien dagen huis-aan-huis verschijnen, waarbij het wordt samengevoegd bij onze reeds bestaande edities in Amsterdam-Oost. Alle advertenties voor de Diemer Courant komen dan ook in de andere edities. Deze huis-aan-huis verspreiding vindt echter alleen plaats in de kom der Gemeente Diemen. Hopelijk kunnen we binnenkort een oplossing vinden voor de buitenwijken, zodat ook zij ons blad weer regelmatig ontvangen.

Diemer Courant, 30 september 1950

Koninginnedag ▶

In augustus 1950 duurden de koninginnefeesten drie dagen. Heel veel sport, optochten en een propvol programma met concerten en toneelopvoeringen. En natuurlijk werden de 900 kinderen hierbij niet vergeten.

“De eerste ballon is gevonden Donderdagmiddag 7 september in Over-Diemen.”

Veekuring ▶▶

In 1949 was er voor het eerst in tientallen jaren weer een veekuring in Diemen. Dat beviel goed binnen de toen nog ruime boerengemeenschap van het dorp. Dat smaakte naar meer. In de krant van 23 september staat weer een uitvoerig verslag van deze keuring. Het boerenjargon was opmerkelijk. We noemen twee van de 18 klassen van de keuring, die wellicht de wenkbrauwen doen fronsen.

◀ Minder vaak op de deurmat

Eigenlijk is het belangrijkste nieuws, dat de Diemer Courant per 1 oktober 1950 tweewekelijks gaat verschijnen. Het abonnementsblad werd een huis-aan-huiskrant met nieuwsuitwisseling, ook voor Betondorp en andere delen van de Watergraafsmeer. Het gevolg is te raden. Vanaf oktober 1950 minder Diemer nieuws en vooral veel meer advertenties van de plaatselijke middenstand. ➔

DE BALLONWEDSTRIJD

In het kader van de Oranje-feesten te Diemen, is Donderdag 7 September een ballonwedstrijd gehouden. Volgende week zullen we in de Diemer Courant alle binnengekomen ballonnenkaartjes vermelden.

We volstaan nu met mede te delen, dat de eerste ballon is gevonden Donderdagmiddag 7 September in Over-Diemen. Deze kaart werd reeds des middags op het feestterrein tijdens de Volks-spielen bezorgd. Eigenaar van de ballon was J. Post uit de Jan Bertstraat. Op dit moment als we dit bericht opmaken is de verste ballon gedaald in Oldenburg in Duitsland. Eigenaar van deze ballon was Willem Kuperus, Burg, Kievietstraat 112.

Diemer Courant,
16 september 1950

BINNENGEKOMEN KAARTJES VAN DE BALLONWEDSTRIJD.

Onderstaande kaarten kwamen binnen bij het bestuur van de Oranjevereniging, Diemen.

Jan Pothoff, gevonden te Balkbrug (0.).

Janny Groot, Burg, Kievietstr. 63, gevonden te Dalen (Dr.).

Willy a. d. Stegge te Slagharen (0.).

Wim Schelling te Coevorden.

Bernard de Wit, C. J. der Kinderenplein te Dedemsvaart.

Martin Hartsink, Burg, Bickerstraat te Oosterwolde (Gld.).

Gerard Pothof (2 jaar) te Meppen in Duitsland.

George Lubben te Balkbrug.

Josi Meijer, v. Tienenweg 10 te Diemen (Over-Diemerweg).

H. Bosgietter, Burg, Kievietstr. 30 te Hattem (Gld.).

Theo Keizer, Ouddiemerlaan 60 te Wielen, 20 meter van de Duitse grens.

Corry v. d. Wel, C. J. der Kinderenpl. te Klazienaveen (Dr.).

Anneke Snel, C. J. der Kinderenplein te Dedemsvaart.

Machteld de Jong te Wapenveld (Gdr.).

Jan de Boer te Balkbrug.

Han Huisman te Zwartsluis.

Kees de Vries, C. J. der Kinderenplein te Dalfsen (0.).

Karel Mulder, Pr. Hendrikade 15 te Klazienaveen.

Ernie Kuperus te Den Hulst, gem. N. Leusen.

Robby Giebbeek te Slagharen.

Jantje Post, Jan Bertstraat, te Over-Diemen (dit was de 1ste die binnen was).

Carolientje Ceelen gevonden te Meppen (Ems).

Elsje Hartsing te Oldebroek (Gld.).

Hanny Gijzel te Nieuw-Amsterdam (Dr.).

Nicoletta Vos: deze ballon werd gegrepen in de Alwinenstrasse in Bremen (Duitsland).

Carla de Vries, Burg, Kievietstraat 78 te Nieuwleusen (Ov.).

Marga Kaskens te Coevorden (Dr.).

Diemer Courant,
23 september 1950

Veekuring te Diemen

Woensdag 20 September vond op het gemeentelijk sportterrein te Diemen de najarsveekuring plaats, waarvoor grote belangstelling bestond. Door de geweldige regenval van de laatste dagen was het terrein niet erg geschikt, maar het bestuur van de Hollandse Mij. van Landbouw had de plaatsen van de inzenders langs de kant opgesteld en had met milde hand een partij stroo uitgegooid.

De uitslagen waren als volgt:
Klasse 1: 1e pr. C. A. den Hartog, 2e pr. C. Vedder Czn.

Fokkalveren: 3e pr. Alex Struik, eerv. verm.: Corn. Veldhuizen, J. Staal Dzn.

Opmerking van de jury: Vrij goede klasse. 2e pr. het meeste type doch wat lijn.

Klasse 2: Kalfdragende pinken: 1e pr. J. Staal Dzn., 2a. J. Staal Dzn., 2b. C. Vedder Czn., 3e. Alex Struik.

Opmerking van de jury: Beste Rubriek: 1 en 2 beste type.

Klasse 3: Kalfdragende, melkgevende vaarzen: 3e pr. J. Staal Jr. Matige Rubriek.

Klasse 4: Kalfdragende schotten, melkgevend, niet afgewisseld: 3e pr. W. van Sijtveld, Matige klasse.

Klasse 5: Kalfdragende melkgevende koeien: 1e pr. C. Veldhuizen, 2e pr. N. B. Hopman, 3e pr. eveneens N. B. Hopman.

Eerv. verm.: N. B. Hopman en C. Veldhuizen. Heel goede rubriek en 2 beste type koeien.

Klasse 6: Kalfdragende, niet melkgevende koeien, zichtbaar drachtig, niet afgewisseld: 3e pr. H. Kaskens, Matige rubriek.

Klasse 7: Kalfdragende, niet melkgevende koeien, zichtbaar drachtig, afgewisseld: 1e pr. C. Veldhuizen, 2e pr. C. Veldhuizen, 3e pr. Alex Struik. Opmerking jury: Best kopnummer, de rest zeer matig van type.

Klasse 8: Collecties ongeregistreerd vee: 1e pr. N. B. Hopman, 2e pr. C. Veldhuizen en 3e pr. A. Struik. Opmerking jury: 1 en 2 gebruiksdieren.

Klasse 9: Geregistreerde drachtige, melkgevende vaarzen, 4 brede tanden: 1e pr. J. Staal Dzn., 2e pr. eveneens J. Staal Dzn. en 3e pr. C. Vedder Czn. Opmerking: 1e pr. goed, overigens matig.

Klasse 10: Geregistreerde drachtige melkgevende schotten, niet afgewisseld: 1 A pr. J. Staal Dzn., 1 B pr. J. Staal Dzn. en 2e pr. J. Staal Dzn. Beste rubriek, 1 en 2 beste type schotten.

Klasse 11: Geregistreerde, drachtige melkgevende koeien, afgewisseld: 1e pr. J. Staal Dzn., 2e pr. idem, 3e pr. idem, eerv. vermelding C. Struik en C. A. de Hartog eveneens eerv. verm. Heel goede rubriek met beste kopnummer.

Klasse 12: Geregistreerde drachtige koeien, zichtb. drachtig, niet afgewisseld: 2e pr. C. Vedder Jac.zn. Gezonde schot met iets afwijking in de benen.

Klasse 13: Geregistreerde drachtige koeien, zichtb. drachtig, afgewisseld: 1e pr. J. Staal Dzn., 2e pr. C. Struik, 3e pr. J. Staal Dzn., eerv. vermelding J. Staal Dzn. Opmerking: 1 en 2 mooie typische koeien.

Diemer Courant, 23 september 1950

Het abonnementsblad werd per 1 oktober 1950 een huis-aan-huisblad.

WAT JE MEE WILT GEVEN: EEN RUGZAKJE GESCHIEDENIS

Jaap Haag

Sloten graven, daar begon het mee in Diemen. Althans, als we ons tot de geschiedenis van de menselijke bewoning beperken. Sloten waren nodig om droge grond krijgen, want alleen dan kon er hier geboerd worden. Boeren bleven nog heel lang de toon zetten in Diemen, maar uiteindelijk veranderde onze woonplaats in een suburb. Daarmee is de geschiedenis van Diemen in één zin samengevat. Maar we willen nieuwe generaties natuurlijk wel iets méér meegeven over de geschiedenis van Diemen.¹

Om er te kunnen wonen moest in Diemen worden begonnen met het graven van sloten, zoals deze oude ontginningsloot in Over-Diemen, die doorloopt tot aan het dijke van de Overdiemerweg (foto voorjaar 2020 Jaap Haag)

Van 27 naar 10 vensters

De vraag wát je scholieren aan historische bagage over Diemen wilt meegeven, drong zich op toen de gemeente Diemen in 2018 aan de *Historische Kring Diemen* verzocht een onderwijskanon samen te stellen. Besloten is toen om te beginnen met een meer op 'volwassenen' gerichte canon. Die werd samengesteld door John Cuijpers, Jaap Haag, Ellen van Meurs, Ad Saan en Peter Texier. Deze *Canon van Diemen* zag in 2019 het daglicht, maar is te weinig op leerlingen van het basisonderwijs toegeschreven en met 28 hoofdstukken of 'vensters' bovendien te lang. Dat werd dus kiezen en na uitvoerig overleg zijn we voor de scholieren- of onderwijskanon van Diemen op tien vensters uitgekomen. Aan schrijver dezes om daarmee aan de slag te gaan.

Keuzes

Bij die keuze voor tien vensters draaide alles om de vraag wat scholieren van elf of twaalf jaar over de geschiedenis van Diemen zouden moeten weten. Bijvoorbeeld iets over de ontginning van het oorspronkelijke veengebied en de strijd tegen het water. Dat sluit aan op de Nederlandse geschiedenis in het algemeen. Met de huidige zeespiegelstijging en bodemdaling is zo'n onderwerp bovendien heel actueel.

Nauwelijks nog actueel voor Diemen is het onderwerp boerenbedrijf. Maar de Diemense boeren zijn natuurlijk niet weg te denken uit de geschiedenis van onze woonplaats. Nog altijd van betekenis zijn echter kerken en religie, óók vandaag de dag. En als het gaat om de macht van de overheid wil je nieuwe generaties graag meegeven dat er al sinds de tijd van Willem van Oranje voor vrijheid gestreden is; en sinds de tijd van de Patriotten in de 18de eeuw ook voor democratie. Zo ook in Diemen, waar dominee Bernardus Bosch in 1786 en '87 vooropging in de strijd voor politieke hervormingen. Begin 20ste eeuw zullen er ongetwijfeld Diemenaren geweest zijn die hebben meegelopen in demonstraties voor

Van boerendorp naar suburb. Links Boerderij 'Zeldenrust' aan de Ouddiemerlaan (nu Gezondheidscentrum Diemen-Noord) en rechts het in aanbouw zijnde Winkelcentrum Diemerplein eind jaren '60 (links foto 1972 Henk Teiwes en rechts foto coll. HKD)

Onderwijsanon

De eind dit jaar uitgekomen *Onderwijsanon van Diemen* is een samengevatte en voor scholieren geheel herschreven versie van de eerder verschenen *Canon van Diemen*. Het woord onderwijsanon is eigenlijk een beetje dubbelop. Een canon is per definitie educatief bedoeld. Het woord canon komt uit het Grieks en is te vertalen als regel of richtsnoer. Maar het betekent ook: de hoofdzaken die je van iets moet kennen. Voor de scholieren van Diemen is dat samengevat in tien hoofdstukken, die elk een eigen venster of icoon hebben, zoals een ridder, een melkende boerin of een stoomlocomotief. Op 22 oktober zou de aanbidding van het eerste exemplaar (al was dat toen nog slechts de drukproef) aan de kinderburgemeester van Diemen plaatsvinden. Door de coronacrisis kon dit niet doorgaan, maar binnenkort komt de Onderwijsanon in druk uit, als aparte HKD-uitgave.

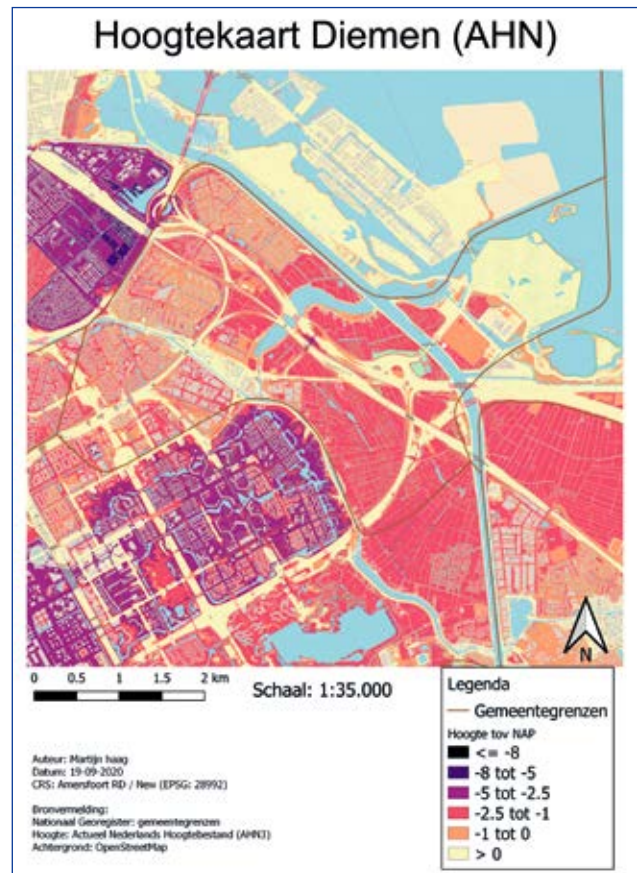
In één van de tien vensters staat de strijd tegen het water centraal. De dijk langs de Diem kan een excursiedoel zijn, want als je goed kijkt zie je dat het water van de Diem hoger staat dan het land van de Diempolder links (foto 2005 Jaap Haag)

algemeen kiesrecht. En dat democratie en vrijheid tijdens de Tweede Wereldoorlog opnieuw bevochten moesten worden, is een besef dat je jongeren evenzeer wilt meegeven.

Verder zijn (vaar)wegen en vervoer vanaf de 17de eeuw een steeds belangrijker draagvlak van de Diemense economie gaan vormen. En tot slot is er de naoorlogse verstedelijking en de verandering van 'kleur' in Diemen, dat in het jongste verleden uitgroeide tot een werlddorp. Vanwege de wens om het aantal vensters tot tien te beperken moesten onderwerpen als de Stelling van Amsterdam, industrie, recreatie, sport of milieu afvallen, helaas.

Onvoltooid verleden

Van de boeren kun je inderdaad zeggen dat ze een afgesloten hoofdstuk in de geschiedenis van Diemen vormen. Ook reizen we niet meer met de trekschuit en onze woonplaats wordt niet meer bestuurd door een college van schout en schepenen. Maar onderwerpen als de strijd tegen het water en de langdurig gevoerde strijd voor democratie zijn allerm minst voltooid verleden tijd. En er mag van ontkerkelijkjng sprake zijn, religie is voor velen nog altijd – of opnieuw – van grote betekenis. Historisch ►

Heel actueel: hoe diep ligt Diemen onder zeeniveau? Overal waar huizen staan ongeveer 1 m. In de buitengebieden (Overdiempolder en Gemeenschapspolder) tussen 1 en bijna 2,5 m. De Bijlmermeer tussen 2,5 en 5 m en in de Watergraafsmeer sta je op sommige plaatsen zelfs meer dan 5 m onder zeeniveau (uitsnede uit Actueel Nederlands Hoogtebestand; bewerkt door Martijn J. Haag)

Onderwerpen als de strijd tegen het water en de langdurig gevoerde strijd voor democratie zijn allerm minst voltooid verleden tijd.

Diemen als werelddorp. Mevrouw Sentell, mevrouw Ettaibi en de heer Siddique en zijn kinderen hebben in de zomer van 2018 tijdens een naturalisatieceremonie in het gemeentehuis van Diemen de Nederlandse nationaliteit verkregen (foto 2018 Gemeente Diemen)

De raadzaal van het huidige gemeentehuis (2014, Gemeente Diemen)

Struikelstenen voor het echtpaar Samuel en Chaja Rotenberg en hun zoonje Saul in het trottoir van de Jan Bertsstraat in Diemen, waar ze tot 1942 op nummer 14 (1 hoog) woonden. Na een gedwongen verhuizing naar Amsterdam werden ze in 1943 weggevoerd. Moeder Chaja en Saul werden in 1943 in Sobibor en vader Samuel in 1944 in Auschwitz vermoord (foto 2019 Jan Sikking)

Interieur van Drukkerij A.H. de Wild aan de Ouderkerkerlaan met de Franse snelpers waarop tijdens de oorlog diverse oplagen van de illegale krant 'Vrij Nederland' werden gedrukt. Links Peter de Wild en rechts Arie Hendrik de Wild, eigenaar van de drukkerij, ca. 1920. Wie het jongetje in het midden was is onbekend (foto coll. Henk de Wild)

besef is méér dan alleen kennis van wat achter ons ligt. Het is ook het bewustzijn dat het verleden doorwerkt in het heden en vanuit het heden zijn invloed heeft op de toekomst. Of zoals Willem Bilderdijk (1756 - 1832) het al lang geleden verwoordde: 'In 't verleden ligt het heden. In het nu wat worden zal'. Geschiedenis is dus niet 'iets stoms' maar met onszelf verbonden en de canon wil ook dat besef versterken.

Geheugen en rekenschap

Bij een geschiedenisles op basisschool Noorderbreedte vroeg ik onlangs de leerlingen naar hun vroegste herinneringen. En of herinneren belangrijk is en een functie heeft. Het antwoord was 'ja' en het behoeftte ook nauwelijks uitleg dat het geheugen belangrijk is om dingen te leren. Maar dan hebben we het over het individuele leerproces. De vraag is echter of we met ons allen, als samenleving, ook leren van de geschiedenis. Daar zijn de meningen over verdeeld. De geschiedenis herhaalt zich nooit op dezelfde manier en het blijkt vaak moeilijk om in nieuwe situaties oude patronen te herkennen. Een van Nederlands grootste historici, Johan Huizinga (1872 - 1945), formuleerde het dan ook wat voorzichtiger: 'Geschiedenis is de manier waarop een cultuur zich rekenschap geeft van zijn verleden'. Ook daartoe mag (en moet) een historische canon aanzetten, met oog voor zowel de lelijke als de mooie bladzijden in dat verleden. Zoals in het venster over de Tweede Wereldoorlog, waarin zowel aandacht is voor het menselijk tekort (of erger) als voor het verzet tegen de bezetters en de daarbij betoonde moed.

Betekenis

Bij de vraag naar de zin van het je bezighouden met het verleden gaat het óók om de vraag naar de betekenis, die het verleden voor ons heeft. Die vraag lag ook ten grondslag aan de samenstelling van de (eerste) *Canon van Nederland* in 2006. De vrees was namelijk dat de Nederlandse identiteit verloren zou gaan in een multiculturele en globaliserende samenleving. Met de vraag naar de betekenis van het verleden raken we aan het terrein van de psychologie. Het gaat dan immers om het zelfbeeld dat we als individu én als samenleving hebben. Morele zelfrechtvaardiging, (nationale) trots, maar ook schaamte en (be)rouw spelen daarbij een belangrijke rol. In het publieke debat van de laatste tijd krijgen de 'donkere' bladzijden in het Nederlandse geschiedenisboek (met onderwerpen als kolonialisme, slavernij en collaboratie in de oorlogsjaren) terecht veel aandacht. Maar je kunt je afvragen of de mooiere bladzijden, zoals de strijd tegen het water, het streven naar emancipatie, de lange weg naar democratie en het verzet in de oorlogsjaren, soms niet wat al te snel worden overgeslagen. Uiteraard hoort dat onder ogen zien van 'lelijke' bladzijden bij Huizinga's zich 'rekenschap geven van'. Maar net als bij individuen geloof ik dat óók de samenleving niet gebaat is met een eenzijdig negatief zelfbeeld. Als het gaat om betrokkenheid en verbinding mag het betere verhaal over Nederland evengoed verteld en gekoesterd worden. De belangstelling daarvoor ervaar ik eveneens bij inburgerende asielzoekers in Diemen, aan wie ik (als vrijwilliger) geregeld iets over de Nederlandse geschiedenis mag vertellen.² Begrijpelijk, want wie wil er nu inburgeren in een land met een negatief zelfbeeld? En geldt dat dan niet evenzeer voor kinderen en scholieren op weg naar volwassenheid?

Rugzakje met verhalen

De onderwijscanon is een 'rugzakje' geschiedenis dat nog aangevuld gaat worden met opdrachten en visuele presentaties. Behalve om historisch besef en een kritische blik op het verleden gaat het bij dit rugzakje óók om betrokkenheid bij cultureel erfgoed. De belangstelling daarvoor is belangrijk voor de verbondenheid met onze woonplaats. Bij cultureel erfgoed denken we in de eerste plaats aan monumenten als *De Hoop*, de smederij of de *St Petrus' Bandenkerk*. Waar dan nog kunst (beeldende kunst, maar ook muziek, podiumkunsten, literatuur en film) bijkomen. Plus de sloten, waar dit verhaal mee begon. Maar wat je in dat rugzakje evengoed wilt meegeven zijn de verhalen, die door inwoners van Diemen verteld zijn. Daar was in de onderwijscanon maar beperkt ruimte voor. De *Historische Kring Diemen* heeft echter een omvangrijk 'oral history-archief' opgebouwd en hopelijk vinden ook dié verhalen hun weg naar de scholen. Vanwege hun zeggingskracht, maar óók omdat verhalen zo goed onthouden worden. ➤

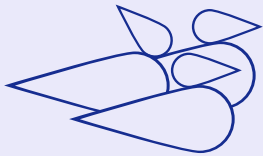
Schuilkerk 'De Hoop' aan de Hartveldseweg in Diemen dateert uit de tijd dat de verschillende kerkgenootschappen niet gelijkberechtigd waren. De katholieke Diemenaren gingen ter kerke in een zogenoemd 'kerkhuys' of schuilkerk, die er van buiten niet als kerk uit mocht zien. De foto is van na de restauratie in 1997/1998 (foto coll. HKD)

Literatuur

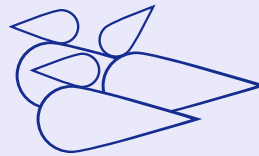
- **Cuijpers**, John, Jaap Haag, Josje Kronenberg-Heijne, Ellen van Meur, Ad Saan en Peter Texier, *Canon van Diemen, Historie van Diemen in 28 vensters*, Diemen 2019.

Noten

- 1 Dit artikel is een uitwerking van de toespraak, die ik bij de aanbidding van de Onderwijscanon op 22 oktober hoop te gaan houden.
- 2 Voor het inburgeringsexamen is overigens opmerkelijk weinig historische kennis vereist.

PRIKBORD

ONTHULLING HALIFAX MONUMENT MUIDEN

Afgelopen 5 september vond in onze buurgemeente Muiden een bijzondere plechtigheid plaats. Aan de Zuidpolderweg, even buiten de dorpskern, werd door de "Stichting Halifax Monument Muiden" een oorlogsmonument onthuld. Met dit gedenkteken worden de omgekomen bemanningsleden van de viermotorige Halifax JB 803 herdacht, die in de nacht van 1 mei 1943 door een Duitse nachtjager werd neergeschoten op weg naar Duitsland voor een bombardementsmissie. De Royal Air Force crew bestond uit vijf Engelse en twee Canadese bemanningsleden.

Vijf bemanningsleden verlieten de brandende bommenwerper per parachute. Twee bleven aan boord om te trachten een noodlanding te maken. Uiteindelijk werden in de dagen na de crash zes bemanningsleden dood teruggevonden. Ze zijn allen begraven op de Algemene Begraafplaats van Muiden. Helaas werd RAF-sergeant W.R. Louth, de radiotelegrafist, tot op heden nooit teruggevonden. Nog steeds vindt er onderzoek plaats, ook met assistentie van de Historische Kring Diemen, om zijn anonieme graf te traceren.

Vanwege de corona-uitbraak moest de oorspronkelijke onthulling, die afgelopen juni was gepland, worden uitgesteld. De plechtigheid vond plaats in aanwezigheid van de burgemeester van Muiden, een erewacht van (oud-)militairen, een doedelzakspeler en ruim 80 genodigden en geïnteresseerden.

Guus Kroon als trotse initiatiefnemer van het Halifax Monument Muiden (foto's Wiard Krook)

“Kaarte van alle de Dykpligtige en eenige Waalpligtige Landen Behorende onder het Hoogheemraadschap van den Zeeburg en Diemerdyk”, circa 1781, Jan Wandelaar (1690-1759)
 (coll. Bijzondere Collecties Universiteitsbibliotheek Utrecht)